

MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA

DEKLARACJA ŚRODOWISKOWA ZA ROK 2021

ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
Data – 2022 r.

Spis treści

1.	SŁOWO WSTĘPNE	3
2.	MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA – ZADANIA I DZIAŁALNOŚĆ	4
3.	EKOLOGICZNE PODSTAWY DZIAŁANIA MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	6
4.	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA	9
5.	DOKUMENTACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO – KSIĘGA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO (KSZŚ)	10
6.	UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW W SYSTEMIE EMAS	11
7.	WYMAGANIA PRAWNE DOTYCZĄCE MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	12
8.	ASPEKTY ŚRODOWISKOWE BEZPOŚREDNIE I POŚREDNIE	13
8.1.	BEZPOŚREDNIE ASPEKTY ŚRODOWISKOWE	13
8.2.	POŚREDNIE ASPEKTY ŚRODOWISKOWE WYNIKAJĄCE ZE STATUTOWEJ DZIAŁALNOŚCI MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA	15
8.3.	ASPEKTY ŚRODOWISKOWE POŚREDNIE Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI DOSTAWCÓW NA RZECZ MKiŚ ORAZ INNYCH STRON FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE MKiŚ (PODNAJEMCY, MIESZKAŃCY, GOŚCIE)	16
9.	CELE ZWIĄZANE Z ASPEKTAMI ŚRODOWISKOWYMI	17
10.	DANE ŚRODOWISKOWE ZA LATA OD 2018 DO 2021	19
10.1.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI W ZAKRESIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ	20
10.1.1.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI ZUŻYCIA ENERGII	20
10.1.2.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI EMISJI Z SAMOCHODÓW MKiŚ	23
10.2.	WSKAŹNIKI ZUŻYCIA WODY	24
10.3.	WSKAŹNIKI GOSPODARKI ODPADAMI	25
10.4.	ZAPLECZE TECHNICZNE I MATERIAŁY ROBOCZE	28
10.5.	WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI MATERIAŁOWEJ	29
11.	DZIAŁANIA EMAS W OBSZARZE EDUKACJI	30
11.1.	AKCJE I KAMPANIE EDUKACYJNE SKIEROWANE DO SPOŁECZEŃSTWA	30
11.1.1.	KAMPANIE EDUKACYJNO-INFORMACYJNE	30
12.	DZIAŁANIA EMAS W OBSZARZE OCHRONY ŚRODOWISKA I KLIMATU ORAZ KSZTAŁTOWANIA I KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	39
13.	KONTAKT W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA	41
14.	WAŻNOŚĆ DEKLARACJI ŚRODOWISKOWEJ	42
15.	SPIS RYSUNKÓW	43
16.	SPIS TABEL	43

1. Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

Ministerstwo Klimatu i Środowiska realizuje politykę ochrony środowiska i jest ambasadorem dobrych praktyk tym obszarze. Dlatego m.in. zachęcamy pracowników oraz społeczeństwo do oszczędnego, a zarazem efektywnego korzystania z zasobów i surowców. Podejmujemy też inicjatywy, które mają na celu zapobieganie zanieczyszczeniom i minimalizowanie ich negatywnego wpływu na środowisko. Istotnym elementem naszych działań jest również promowanie proekologicznych zachowań wśród obywateli i podnoszenie ich świadomości ekologicznej.

Od 11 lat realizujemy *Politykę Środowiskową*, przyjętą w ramach wdrożonego systemu ek zarządzania i audytu oraz podejmujemy liczne działania, które przyczyniają się do doskonalenia jego funkcjonowania w naszej organizacji. Mimo trudności związanych z okresem pandemii Covid-19, cały czas spełniamy najwyższe wymagania w zakresie ochrony środowiska, ograniczamy zużycie mediów i surowców oraz wdrażamy rozwiązania prośrodowiskowe. Jednocześnie identyfikujemy korzyści dla naszej organizacji i innych podmiotów, wynikające z wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego i audytu, oraz zachęcamy różne instytucje do dobrowolnej rejestracji w krajowym systemie.

Posiadanie systemu EMAS to potwierdzenie dbałości o środowisko naturalne na każdym etapie działalności organizacji, m.in. poprzez efektywne zarządzanie energią i zasobami naturalnymi. Dodatkowo wdrożenie wymagań stawianych przez EMAS wspiera wprowadzenie rozwiązań zapewniających osiągnięcie celów biznesowych przy jednoczesnej zgodzie z wymaganiami ochrony środowiska. Realizacja działań zgodnych z EMAS to także transparentność funkcjonowania organizacji i otwarty dialog z zainteresowanymi stronami, jak również wiarygodny system raportowania oddziaływania organizacji na środowisko.

Mając na względzie doświadczenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska, zachęcam Państwa do wdrażania dobrych praktyk środowiskowych, działania zgodnie z wymogami systemu ek zarządzania i audytu (EMAS) oraz zapoznania się z naszą Deklaracją środowiskową.

Patrycja Szpak-Lichota
Dyrektor Generalny
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

2. Ministerstwo Klimatu i Środowiska – zadania i działalność

Kształtujemy zasoby środowiska naturalnego w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, rozwijamy postawy proekologiczne oraz tworzymy nowoczesną politykę klimatyczno-energetyczną państwa.

MISJA

Dążymy do wdrożenia idei zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa energetycznego kraju, w którym wartością jest środowisko naturalne, narzędziem gospodarka niskoemisyjna i wspieranie innowacji, a celem poprawa jakości życia oraz zachowanie wspólnego dziedzictwa naturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

WIZJA

Rozwój i korzyści społeczne: Jesteśmy zorientowani na korzyści społeczne wynikające z ochrony zasobów naturalnych oraz rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii.

Odpowiedzialność: Kreujemy świat czysty i zdrowy oparty na szacunku do środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju.

Profesjonalizm: Opracowujemy i rozpowszechniamy regulacje z zakresu ochrony klimatu i środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania jego zasobów.

WARTOŚCI

Podstawy prawne działania

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest urzędem administracji rządowej działającym na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1734). Ministerstwo obsługuje Ministra Klimatu i Środowiska.

Status prawny

Statut Ministerstwa określa zarządzenie nr 178 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Klimatu i Środowiska (M.P. z 2022 r. poz. 790).

Zakres systemu

System ekozarządzania i audytu EMAS obejmuje działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska jako urzędu administracji rządowej, zapewniającego obsługę ministra właściwego ds. klimatu

i środowiska oraz infrastrukturę stanowiącą zaplecze organizacyjno-techniczne do realizacji zadań Ministra¹⁾. System ten obejmuje również świadczenie usługi podnajmu powierzchni biurowej w w/w budynku.

Minister Klimatu i Środowiska, będąc członkiem Rady Ministrów, uczestniczy w prowadzeniu polityki wewnętrznej i zagranicznej RP niezastrzeżonej dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego, w szczególności przez:

- zapewnienie wykonywania ustaw,
- wydawanie rozporządzeń i zarządzeń,
- koordynowanie i kontrolę prac organów administracji rządowej,
- inicjowanie i opracowywanie, w zakresie działu którym kieruje, polityki Rządu oraz przedkładanie w tym zakresie inicjatyw i odpowiednich projektów aktów normatywnych na posiedzenia Rady Ministrów,
- realizację polityki ustalonej przez Radę Ministrów.

Szczegółowy zakres działania Ministra Klimatu i Środowiska, zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188), wynika z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1949) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przekształcenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2005). Zgodnie z regulacją omawianych rozporządzeń, Minister Klimatu i Środowiska kieruje działami administracji rządowej – energia, klimat i środowisko.

Szczegółowy zakres zadań Ministerstwa, czyli komórek organizacyjnych wchodzących w jego skład, został ustalony w Zarządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 listopada 2020 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. Urz. Min. Klim. i Środ. poz. 10 i 27, z późn. zm.). Zasady funkcjonowania i tryb działania Ministerstwa określa regulamin organizacyjny Ministerstwa stanowiący załącznik do ww. zarządzenia.

Ponadto Ministerstwo Klimatu i Środowiska, będąc urzędem administracji rządowej, funkcjonuje w oparciu o zasady określone w:

- ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1233, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2021 r. poz. 1129, z późn. zm.).

Regulacje prawne dotyczące organizacji Ministerstwa Klimatu i Środowiska:

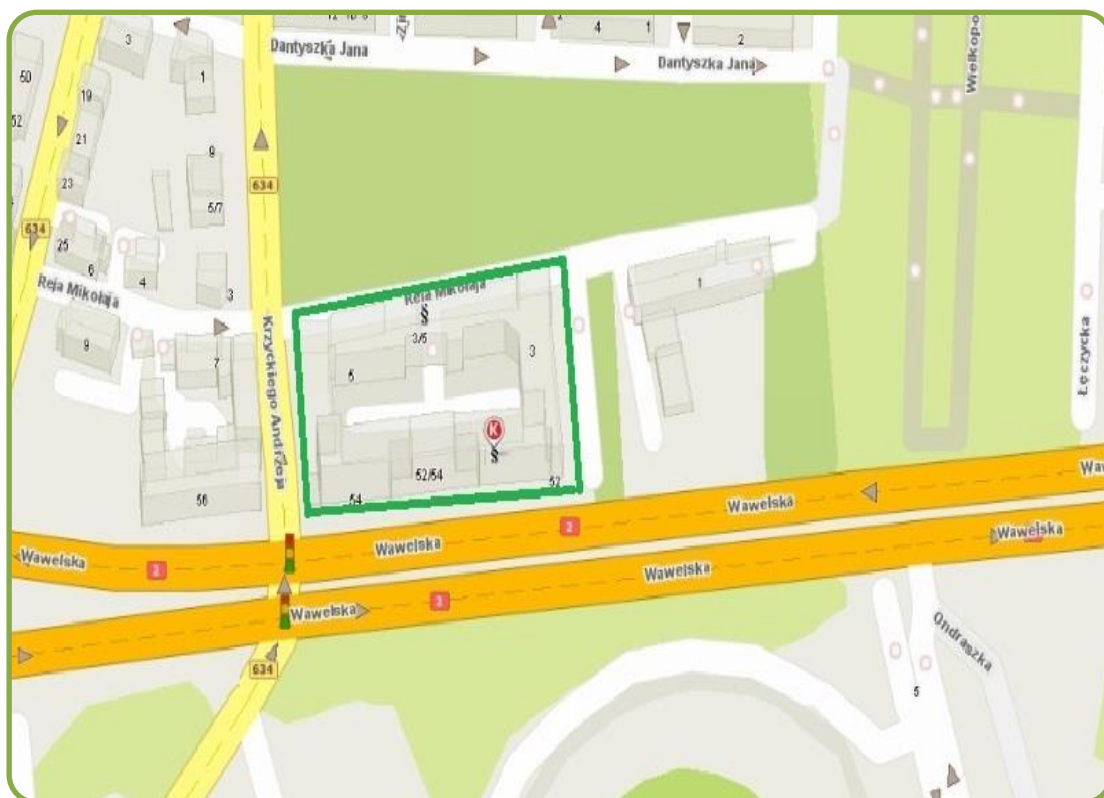
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. - rozdział VI (Dz. U. poz. 483, sprost. Dz. U. z 2001 r. poz. 319),
- ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2021 r. poz. 178, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1893, z późn. zm.),
- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1949),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1734),

¹⁾ Budynek w Warszawie przy **ul. Wawelskiej 52/54**, wpisany do księgi wieczystej pod numerem 135476. Budynek jest położony na działce nr 88 z obrębu 2-01-05, zabudowanej o obszarze 8998 m² znajdującej się na terenie gminy Centrum Dzielnicy Warszawa Ochota. Właścicielem nieruchomości jest Skarb Państwa, a decyzją Burmistrza dzielnicy - gminy Warszawa Ochota z dnia 08.12.1993 r. została przekazana w zarząd Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, na czas nieokreślony. Aktualnie nieruchomością zarządza Ministerstwo Środowiska jako następcą prawny MOŚZniL.

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie przekształcenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 2005).

Komórki organizacyjne Ministerstwa Środowiska realizują zadania i prowadzą sprawy zgodnie z przypisanymi kompetencjami i obowiązującymi procedurami uwzględnionymi w zakresie systemu ekozarządzania i audytu EMAS.

Lokalizację (obrys i położenie) Ministerstwa Klimatu i Środowiska na mapie przedstawia Rysunek 1.

Rysunek 1. Obrys i położenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska na mapie - lokalizacja przy ulicy Wawelskiej 52/54, 00-922 Warszawa

Budynek Ministerstwa powstał w okresie międzywojennym - został oddany do użytku w 1936 roku. Teren, na którym zlokalizowany jest gmach Ministerstwa Klimatu i Środowiska obejmuje 8 998 m². Powierzchnia użytkowa to około 20 tys.m², kubatura 102 tys. m³. W części zabudowy przeznaczonej na cele mieszkalne, wynajmowanych jest 51 lokali mieszkalnych. Zatrudnienie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska na przestrzeni lat 2014-2018 przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Zatrudnienie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska na przestrzeni lat 2018-2021

Rok	2018	2019	2020	2021
Zatrudnienie [liczba etatów]	547	544	847	905

3. Ekologiczne podstawy działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest zobowiązane do działań mających na celu ochronę klimatu i środowiska, również poprzez zapewnienie, iż korzystanie z jego zasobów odbywa się w sposób uwzględniający racjonalne zarządzanie zasobami naturalnymi oraz potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń.

Chcemy, aby obywatele naszego kraju mogli żyć w środowisku wysokiej jakości, ale także aby tę jakość sami kształtowali jako uczestnicy globalnego ekosystemu.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska dba o edukację ekologiczną społeczeństwa, prowadzi politykę zrównoważonego rozwoju i nadzoruje racjonalną gospodarkę leśną i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych.

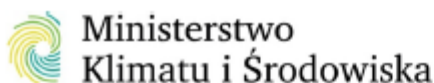
Dlatego w polityce państwa odnoszącej się do środowiska uwzględniamy kierunki wypracowywane nie tylko na poziomie krajowym, ale również europejskim i międzynarodowym.

Dzisiejsze wyzwania w obszarze ochrony środowiska sprawiają, że w każdej działalności należy uwzględniać aspekty globalne tj. ochronę klimatu, dostępność zasobów naturalnych. Znaczenie ochrony środowiska wzrasta i ma wpływ na konkurencyjność organizacji.

Dążąc do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki kształtujemy tak zasady ochrony i korzystania ze środowiska, aby umożliwiać wzrost inwestycji i innowacyjności, a także zwiększenie miejsc pracy.

Uwzględniając powyższe, Ministerstwo Klimatu i Środowiska w ramach wdrożonego systemu ekozarządzania i audytu EMAS ustanowiło *Politykę środowiskową*, w której zawarte zostały kluczowe zobowiązania, takie jak:

- ograniczanie szkodliwych emisji do środowiska,
- poprawa jakości wszystkich komponentów środowiska,
- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń
- doskonalenie efektów działalności środowiskowej
- spełnienie mających zastosowanie wymagań prawnych i innych wymagań dotyczących ochrony środowiska
- wspieranie negocjacji klimatycznych.

**POLITYKA ŚRODOWISKOWA
MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA**

Minister Klimatu i Środowiska kieruje działami administracji rządowej – energia, klimat i środowisko, obejmującym między innymi takie elementy jak: kształtowanie polityki klimatycznej, ochrona i kształtowanie środowiska oraz racjonalne wykorzystywanie jego zasobów, gospodarka odpadami, rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, edukacja ekologiczna i promocja ekologicznych warunków życia, ochrona przyrody, gospodarka zasobami naturalnymi, ochrona lasów i gruntów leśnych oraz transformacja do gospodarki obiegu zamkniętego i kontrola przestrzegania wymagań ochrony środowiska oraz badanie stanu środowiska.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jako profesjonalna i nowoczesna oraz darzona zaufaniem społecznym instytucja, prowadzi otwartą współpracę w zakresie ochrony środowiska i klimatu, realizując politykę zrównoważonego rozwoju. Na bieżąco realizowane są liczne działania na poziomie krajowym i międzynarodowym na rzecz ochrony klimatu i środowiska, dbając jednocześnie o racjonalne zarządzanie zasobami naturalnymi i zachowanie krajowych zasobów przyrodniczych.

W trosce o środowisko i jego zasoby, Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi działania w zakresie edukacji ekologicznej, poprzez kierowanie do społeczeństwa kampanii informacyjno-edukacyjnych, których celem jest zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców Polski w dziedzinach: klimat, środowisko i energia. Tworząc przepisy dba o to, aby ich przestrzeganie prowadziło do minimalizowania negatywnego wpływu i optymalnego korzystania ze wszystkich elementów środowiska przez jego użytkowników.

Minister Klimatu i Środowiska odpowiada także za racjonalną gospodarkę leśną w Polsce, która prowadzona jest według zasady zrównoważonego rozwoju oraz za efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych. Gospodarka leśna określa zasady korzystania z dobrodziejstwa polskich lasów w sposób racjonalny, tak aby zapewnić równowagę pomiędzy potrzebami przyrodniczymi, społecznymi, ekonomicznymi i kulturowymi.

Funkcjonujący w Ministerstwie Klimatu i Środowiska od ponad 10 lat europejski system ekozarządzania i audytu (EMAS), zobowiązuje nas do oceny swojego wpływu na środowisko i doskonalenia swojej działalności przyjaznej środowisku. Ponieważ to najbardziej wiarygodny system zarządzania środowiskowego, dlatego też Kierownictwo Ministerstwa wspólnie z pracownikami prowadzi działania mające na celu ograniczenie do niezbędnego minimum negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, w tym zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń.

Jednocześnie dbając o rozwój systemu EMAS i budowanie świadomości ekologicznej pracowników, prowadzone są wewnętrzne działania informacyjne i edukacyjne, między innymi na temat bezpośrednich i pośrednich aspektów środowiskowych, realizacji celów środowiskowych, czy realizacji niniejszej polityki środowiskowej.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska zobowiązuje się również na bieżąco do ciągłego doskonalenia efektów działalności środowiskowej i zapewnia spełnianie mających zastosowanie wymagań prawnych i innych wymagań dotyczących ochrony środowiska.

Michał Kurtyka
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

4. Zarządzanie środowiskowe w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

System zarządzania środowiskowego zgodny z wymaganiami EMAS jest częścią składową ogólnego systemu zarządzania Ministerstwem Klimatu i Środowiska. W jego ramach zostały ustanowione zadania i odpowiedzialności w odniesieniu do spełniania przepisów oraz do dalszego rozwoju i doskonalenia. Stąd też aspekty środowiskowe zostały zidentyfikowane i ocenione dla wszystkich obszarów funkcjonowania Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Wszyscy zatrudnieni mogą i aktywnie uczestniczą w działalności na rzecz ochrony środowiska i klimatu.

W najważniejszych dokumentów systemowych, które pozwalają w sposób właściwy nadzorować i doskonalić funkcjonujący w Ministerstwie system zarządzania środowiskowego należą: Polityka środowiskowa, lista celów i zadań środowiskowych MKiŚ, wykaz aspektów środowiskowych bezpośrednich, wykaz aspektów pośrednich z tytułu statutowej działalności MKiŚ, wykaz aspektów pośrednich z tytułu działalności dostawców na rzecz MKiŚ oraz innych stron funkcjonujących na terenie MKiŚ, Księga Systemu Zarządzania Środowiskowego, 10 wewnętrznych Procedur EMAS wraz z załącznikami oraz Deklaracja środowiskowa. Wszystkie wymienione dokumenty są aktualizowane na bieżąco ze względu na zmiany legislacyjne, strukturalne lub formalne.

Odpowiedzialność za system zarządzania środowiskowego spoczywa w rękach Dyrektora Generalnego Ministerstwa Klimatu i Środowiska, który formułuje wytyczne dla ustanawiania celów środowiskowych oraz dla dalszego rozwoju systemu ek zarządzania i audytu zgodnego z wymaganiami rozporządzenia EMAS. Natomiast za koordynację funkcjonowania systemu ek zarządzania zgodnie z wymaganiami EMAS odpowiada Pełnomocnik Dyrektora Generalnego ds. SZŚ – Pani Agnieszka Tomaszewska oraz Zastępca Pełnomocnika Dyrektora Generalnego ds. SZŚ – Pan Paweł Pichalski. Przy podejmowaniu i realizacji swoich zadań Pełnomocnik jest wspierany przez Zastępcę i Zespół ds. zarządzania środowiskowego (Zespół EKO), składający się z pracowników różnych komórek organizacyjnych Ministerstwa Klimatu i Środowiska, którzy jednocześnie są audytorami wewnętrznymi systemu EMAS.

Wspólnie z Zespołem Pełnomocnik ds. SZŚ podejmuje działania w zakresie funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego. Jednocześnie Pani Agnieszka Tomaszewska prowadzi dialog dotyczący działań środowiskowych wynikających z systemu EMAS z zainteresowanymi stronami.

Pełnomocnik ds. zarządzania środowiskowego przygotowuje analizy i oceny związane z funkcjonowaniem systemu EMAS w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Na tej podstawie ocenia się realizowane działania, potwierdzając skuteczność wdrożonego systemu.

W związku z potrzebą spełnienia przez organizację wymogów prawnych, wykonano szereg działań mających na celu doskonalenie systemu tj. np. ponowne określenie kontekstu organizacji, wskazanie zainteresowanych stron i ich potrzeb oraz oczekiwań, czy określenie i udokumentowanie ryzyk i szans w odniesieniu do aspektów środowiskowych, zobowiązań dotyczących zgodności, oraz innych czynników i wymagań. Przeprowadzono przegląd procedur i dokumentacji systemu EMAS obowiązującej w organizacji, celem jej uaktualnienia oraz opracowano wymagające zmian dokumenty (dostosowano dokumentację systemową do wytycznych wynikających z aktualnych przepisów prawa krajowego i prawa Unii Europejskiej).

Najważniejsze dokumenty systemowe, które zostały opracowane i przeanalizowane w powyższym zakresie, w odniesieniu do planowanego SZŚ w Ministerstwie to:

- Polityka Środowiskowa,
- Księga Systemu Zarządzania Środowiskowego,
- procedury wewnętrzne systemu EMAS,
- potencjalne ryzyka (potencjalne niekorzystne wpływy [zagrożenia]) działalności Ministerstwa i mogące mieć wpływ na Ministerstwo),

- potencjalne szanse (potencjalne korzystne wpływy) działalności Ministerstwa i mogące mieć wpływ na Ministerstwo),
- właściwe określanie i postępowanie z ryzykami i szansami w Ministerstwie Klimatu i Środowiska,
- cele i zadania w zakresie systemu zarządzania środowiskowego Ministerstwa Klimatu i Środowiska – analiza szans i ryzyk.

Dzięki właściwemu określanie i postępowaniu z ryzykami i szansami, łatwiej możemy uzyskać poprawę efektów działalności środowiskowej, wypełniać zobowiązania dotyczące zgodności oraz osiągnięcia celów środowiskowych.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska spełniania wymagania dotyczące właściwego postępowania z: aspektami środowiskowymi, zobowiązaniami dotyczącymi zgodności (wymaganiami prawnymi i innymi), czy planowaniem działań, wynikających z aspektów środowiskowych oraz zobowiązań zgodności oraz ryzyk i szans.

Analizując wymagane zmiany w organizacji skupiono się na:

- a) czynnikach wewnętrznych i zewnętrznych, wynikających z kontekstu organizacji (np. wymagania prawne, wiedza ekspercka lub jej brak, odpowiednie wyposażenie techniczne i inne);
- b) potrzebach i oczekiwaniach stron zainteresowanych (np. społeczeństwo, inne urzędy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe – NGO, politycy, lokatorzy budynku Ministerstwa, dostawcy, podnajemcy i inne);
- c) zakresie systemu zarządzania środowiskowego oraz określeniu ryzyk i szans związanych z aspektami środowiskowymi, zobowiązaniami dotyczącymi zgodności oraz innymi czynnikami i wymaganiami, określonymi przez kontekst organizacji i oczekiwania stron zainteresowanych.

W celu kompletnego ujęcia ryzyk i szans w elementach SZŚ określono także potencjalne sytuacje awaryjne, w tym te, które mogą mieć wpływ na środowisko (np. wycieki płynów, pożar, emisje czynnika chłodniczego).

5. Dokumentacja systemu zarządzania środowiskowego – Księga Systemu Zarządzania Środowiskowego (KSZŚ)

W Księdze SZŚ został opisany nasz system zarządzania środowiskowego (SZŚ). Księga przywołuje dokumenty, w których zostały uszczegółowione zakresy uprawnień i obowiązków pracowników Ministerstwa.

W celu doprecyzowania uregulowań obowiązujących w systemie zarządzania środowiskowego, w Księdze SZŚ zawarto procedury postępowania lub też informacje o odrębnie ustanowionych procedurach i instrukcjach – zgodnie z wymaganiami EMAS.

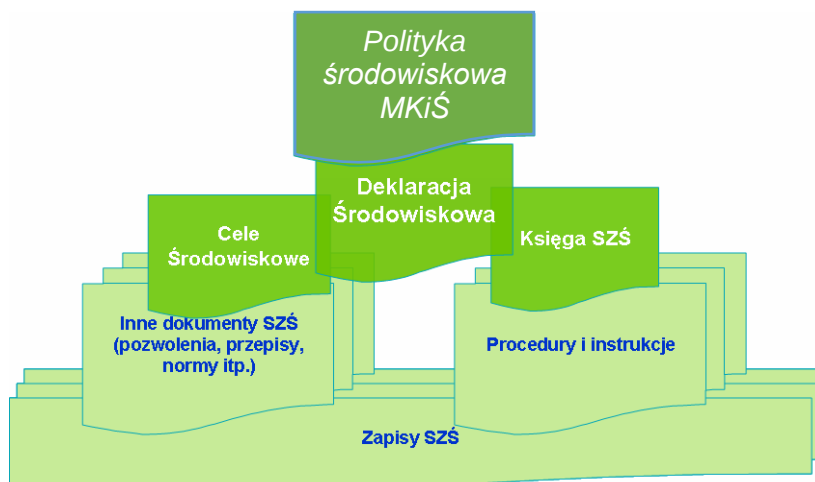
Te odrębne procedury dotyczą takich elementów systemu zarządzania środowiskowego jak np. gospodarka odpadami, postępowanie w sytuacjach awaryjnych, aspekty środowiskowe, wymagania prawne itp.

Hierarchię dokumentacji systemu ek zarzadzania i audytu EMAS w Ministerstwie Klimatu i Środowiska przedstawia **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania..**

Dla pracowników MKiŚ opracowany został zaktualizowany poradnik, będący przewodnikiem po systemie ek zarzadzania i audytu EMAS. Ponadto, w ramach popularyzacji systemu EMAS, opracowano materiały do poradnika dla ministerstw i urzędów centralnych w zakresie wdrażania praktyk dotyczących systemu ek zarzadzania i audytu EMAS na przykładzie Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Pełnomocnik uczestniczył w licznych konferencjach, szkoleniach i warsztatach, podczas których prezentowała funkcjonujący w Ministerstwie system EMAS oraz przedstawiał jego praktyczne aspekty oraz dzielił się dobrymi praktykami środowiskowymi wypracowanymi w MKiŚ.

W celu podnoszenia wiedzy zamieszczone zostały szkolenia przypominające z zakresu systemu zarządzania środowiskowego EMAS oraz dotyczące innych zakresów

tematycznych wskazanych jako istotne przez pracowników Ministerstwa Klimatu i Środowiska, jak np. właściwa segregacja odpadów, jakość wody i jej znaczenie w życiu człowieka, obsługa systemu EZD, informacja dla nowych pracowników, itp.

Rysunek 2. Hierarchia dokumentacji systemu ekzarządzania i audytu EMAS w MKiŚ.

6. Uczestnictwo pracowników w systemie EMAS

W każdym systemie zarządzania główną rolę odgrywają pracownicy, którzy tworzą organizację. Bez ich udziału skuteczność zarządzania pozostaje pod wielkim znakiem zapytania. Zarządzanie środowiskowe ma tę szczególną cechę, że każdy jego element jest bliski każdemu uczestnikowi danej organizacji. Zapewne dlatego twórcy Rozporządzenia EMAS wśród wielu wymagań postawili na aktywne uczestnictwo członków organizacji w systemie EMAS.

W Ministerstwie Klimatu i Środowiska od wielu lat promowane są działania proekologiczne, które inicjowane są zarówno przez Kierownictwo jak i pracowników. Każdy doskonale zdaje sobie sprawę z roli, jaką odgrywa w tej szczególnej organizacji i podejmuje dobrowolnie codzienny wysiłek, aby dołożyć cegiełkę do ochrony środowiska. W codziennej pracy wykorzystuje się: elektroniczny system obiegu dokumentów i elektronicznego zarządzania dokumentami, elektroniczną informację kadrową, moduł e-Wniosków (urlopowych), drukowanie (tylko kiedy jest to niezbędne i konieczne) dwustronne, stosowanie papieru pochodzącego wyłącznie z recyklingu/posiadający stosowne certyfikaty (100%), wyłączanie urządzeń z trybu czuwania, gdy są niepotrzebne, oraz coraz lepszą segregację odpadów – to tylko niektóre dowody na ciągle rosnącą świadomość ekologiczną i zaangażowanie naszych pracowników.

Najwyższe kierownictwo wspiera codzienne działania, a w sprawach wymagających dużych nakładów finansowych ustanawia programy środowiskowe. Jeden z większych projektów to zakończona w 2015 roku termomodernizacja budynku Ministerstwa, mająca na celu redukcję zużycia energii, a tym samym ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz gazów cieplarnianych, jak również oszczędności finansowe, w wyniku doboru najbardziej optymalnych rozwiązań w oparciu o przeprowadzony audyt energetyczny budynku. Cel ten został wyznaczony do realizacji do roku 2013 jednak ze względu na przesunięcie środków na jego realizację na lata następne 2014-2015, przesunięto w czasie jego realizację. W 2018 r. wykonano ocenę zużycia energii oraz weryfikację osiągniętego efektu ekologicznego w budynku Ministerstwa przy ul. Wawelskiej 52/54 w Warszawie.

Ponadto w maju 2018 r. zlikwidowano kotłownię Ministra następują już emisje z kotłów gazowych.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat wykonano wiele działań inwestycyjnych, mających na celu troskę o środowisko, jak również ograniczenie kosztów. Wśród takich prac należy wymienić m.in. na dachu budynku zainstalowanie paneli fotowoltaicznych, a w budynku baterii kompensacyjnych oraz nowoczesnego, energooszczędnego oświetlenia oraz energooszczędnych wind i nowoczesnych serwerowni. Ciekawymi, proekologicznymi rozwiązaniami są również ule na dachu Ministerstwa oraz kompostownik na terenie parkingu.

7. Wymagania prawne dotyczące Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Rozporządzenie EMAS wymaga, jako minimum, spełniania wszystkich środowiskowych wymagań prawnych, które dotyczą działalności organizacji. Wymaganiami zewnętrznymi dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska są w szczególności przepisy prawa, jak również rozporządzenia i normy, które legły u podstaw budowy systemu zarządzania środowiskowego.

Podczas wdrażania SZŚ zostały jednoznacznie zidentyfikowane wymagania prawne, które dotyczą naszego Ministerstwa. Na tej podstawie stworzony został „Rejestr wymagań prawnych i innych dotyczących funkcjonowania MKiŚ”, składający się z dwóch części A i B. Część A dotyczy ram prawnych wyższego rzędu określających bezpośrednią działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska, część B zawiera wymagania lokalne ochrony środowiska włącznie z pozwoleniami i umowami, których realizacja wpływa lub może wpływać na stan środowiska.

Dotrzymywanie „wymagań prawnych i innych” jest sprawdzane co najmniej raz w roku, a wyniki każdorazowo przekazywane na Przeglądzie zarządzania, z informacją o statusie zgodności naszych działań z literą prawa w zakresie ochrony środowiska.

Ponadto, wdrożyliśmy, utrzymujemy i rozwijamy narzędzie nadzoru nad systemem zarządzania środowiskowego, jakim jest program audytów wewnętrznych. W ramach weryfikacji, nasi wewnętrzni audytorzy sprawdzają stan realizacji wymagań prawnych oraz skuteczność wewnętrznego nadzoru nad statusem działań korygujących, zapobiegawczych i doskonalących.

Poniżej podajemy kilka z ważniejszych wymagań prawnych dotyczących Ministerstwa Klimatu i Środowiska:

- Do ogrzewania budynku MKiŚ wykorzystywano ciepło generowane przez kotłownię opalaną gazem ziemnym. Ze względu na moc zainstalowanych źródeł ciepła byliśmy zobowiązani do składania do marszałka województwa informacji o rodzajach gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza. Proces ten był skutecznie nadzorowany. W związku z likwidacją kotłowni w maju 2018 r. obowiązek ten wygasł.
- Działalność MKiŚ powoduje generowanie odpadów. Złożyliśmy, zgodnie z wymaganiami prawnymi, zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości wytwarzanych odpadów za 2021 r. oraz wysokości opłat za gospodarowanie odpadami (deklaracja z kwietnia 2021 r. obejmująca IV, V, VII, VII i VIII 2022 r - BDG-WZN.222.78.2021 oraz deklaracja z września 2021 r. obejmująca IX, X, XI i XII 2022 r - BDG-WZN.222.195.2021). Wszystkie odpady regulowane przepisami nakazującymi prowadzenie ewidencji, są dokładnie monitorowane ze względu na ilość i rodzaj wytwarzanych odpadów - poprzez Karty Przekazania Odpadów i Karty Ewidencji Odpadów.
- Woda na cele socjalne pochodzi z sieci wodociągowej oraz częściowo ze studni oligoceńskiej. Dlatego też zobowiązani jesteśmy do posiadania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych (Decyzja nr 900/OŚ/2015 z 11.09.2015 r. pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych). Nasze pozwolenie jest ważne do 30.09.2035 roku. W zakresie poboru wody

wodociągowej Ministerstwo Klimatu i Środowiska ma podpisaną z Miejskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w M. St. Warszawa S.A., umowę nr 203371/001/2/10 o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

8. Aspekty środowiskowe bezpośrednie i pośrednie

Przeprowadziliśmy przegląd zarówno aspektów środowiskowych bezpośrednich jak i pośrednich oraz dokonaliśmy oceny ich wpływu na środowisko. Ocena opiera się na kryteriach wypracowanych specjalnie do naszej specyfiki. Działalność Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest wyjątkowa ze względu na duży obszar pośrednich aspektów środowiskowych, związanych z oddziaływaniem na całe społeczeństwo. W Deklaracji Środowiskowej nie uwzględniono głównego wskaźnika dla obszaru środowiskowego związanego z różnorodnością biologiczną, ponieważ nie ma on znaczenia dla zidentyfikowanych znaczących bezpośrednich aspektów środowiskowych.

8.1. Bezpośrednie aspekty środowiskowe

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest także uczestnikiem życia w środowisku, o którego stan nieustannie zabiega. Dlatego sami podejmujemy wiele różnych przedsięwzięć, mających zoptymalizować nasze współistnienie z przyrodą.

W działalności bezpośredniej zidentyfikowaliśmy aspekty środowiskowe, na które mamy i możemy mieć wpływ poprzez zmiany w naszym codziennym postępowaniu, a także poprzez planowanie większych zmian, np. w zakresie infrastruktury.

Niezmierzalnym aspektem środowiskowym jest zużycie energii pod każdą postacią. Zużywamy energię elektryczną oraz energię ciepłą. Ogrzewanie budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska w naszych warunkach klimatycznych jest dużym wyzwaniem, zarówno finansowym jak i w zakresie zużycia zasobów. Nie było więc dla nas zaskoczeniem, gdy po zastosowaniu wypracowanej przez nas metody oceny aspektów, zużycie energii stało się znaczącym aspektem środowiskowym.

Zużycie papieru jest także znaczącym aspektem środowiskowym. Ilość spraw do rozpatrzenia i będących w gestii Ministerstwa Klimatu i Środowiska ciągle rośnie. Jednocześnie modyfikując lub wdrażając wewnętrzne procedury oraz wzory dokumentów, standardem jest ich procedowanie w większości przypadków tylko w formie elektronicznej. Dlatego wszystkie działania staramy się prowadzić w oparciu o elektroniczne nośniki informacji z wykorzystaniem elektronicznego systemu obiegu dokumentów (EZD), E-puap, czy maila. Naszym sposobem na ograniczanie wpływu w zakresie zużycia papieru było najpierw wdrożenie od 2010 r. elektronicznego systemu obiegu dokumentów, a następnie w 2015 r. zastosowanie systemu elektronicznego zarządzania dokumentami autorstwa Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego (PUW), którego kompleksowe wdrożenie zakończono w 2016 r. oraz korzystanie z papieru pochodzącego w 100% z recyklingu/posiadającego certyfikaty ekologiczne.

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczyliśmy 2 grupy znaczących bezpośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 5-6 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,
- druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego. W obszarze tych aspektów koncentrujemy nasze działania dążąc do minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko.

Najważniejsze obszary w bezpośredniej działalności w gmachu Ministerstwa Klimatu i Środowiska, są związane ze zidentyfikowanymi, niżej wymienionymi **najistotniejszymi** znaczącymi bezpośrednimi aspektami środowiskowymi:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Zużycie wody wodociągowej	Zużycie/uszczuplenie odnawialnych zasobów naturalnych
2	Zużycie wody oligoceńskiej	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych
3	Zużycie energii elektrycznej	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych
4	Zużycie gazu ziemnego	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Zanieczyszczenie powietrza
5	Zużycie paliwa podczas wyjazdów służbowych samochodem/zużycie energii elektrycznej (w przypadku samochodów elektrycznych)	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Zanieczyszczenie powietrza
6	Zużycie papieru	Zużycie/ uszczuplenie odnawialnych zasobów naturalnych, Niszczenie fauny i/lub flory.
7	Emisje do powietrza z pojazdów MKiŚ	Zużycie/ uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, Zanieczyszczenie powietrza.
8*	Emisje do powietrza z kotłowni gazowej (1,5MW – łącznie 3 kotły)	Zużycie/ uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, Zanieczyszczenie powietrza.

* Tylko do momentu likwidacji kotłowni w maju 2018 r.

Do oceny bezpośrednich aspektów środowiskowych zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- znaczenie dla zainteresowanych stron i pracowników organizacji,
- ryzyko spowodowania szkód w środowisku.

8.2. Pośrednie aspekty środowiskowe wynikające ze statutowej działalności Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Polityka środowiskowa MKiŚ jest w dużej mierze realizowana poprzez ustanawianie wymagań prawnych w obszarze ochrony, kształtowania i korzystania ze środowiska, które dotyczą całego kraju oraz poprzez prowadzenie działań edukacyjnych. Należy jednak zauważyć, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest tylko jednym z ogniw pośrednich w kształtowaniu wymagań prawnych oraz postaw prośrodowiskowych w społeczeństwie. Zanim nowe wymagania prawne lub ich zmiana zostaną wdrożone, trwa proces legislacyjny, prawo stanowi Parlament RP. Oznacza to, że ostateczna postać przepisów uchwalonych przez Parlament, podpisanych przez Prezydenta RP, może znacząco różnić się od wersji proponowanej przez Ministerstwo. Jednakże, w kompetencjach ministra właściwego ds. klimatu i środowiska pozostają kwestie regulowane rozporządzeniami, do których ma delegacje ustawowe. Dlatego zidentyfikowaliśmy i uwzględniliśmy w naszym systemie zarządzania środowiskowego zgodnym z wymaganiami rozporządzenia EMAS pośrednie aspekty środowiskowe, dokonując oceny ich znaczenia.

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczaliśmy 2 grupy znaczących pośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,
- druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 10-12 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego. W obszarze tych aspektów istnieje największy potencjał pozytywnych efektów prośrodowiskowych.

Najważniejsze obszary działań, na których będziemy skupiać wysiłki, są związane ze zidentyfikowanymi, niżej wymienionymi znaczącymi pośrednimi aspektami środowiskowymi:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Emisje do powietrza CO ₂ , gazów cieplarnianych	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych oddziaływanie wizualne niszczenie fauny i/lub flory zmiany w ekosystemach
2	Emisje do powietrza SO ₂ , NO _x i pyłów	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
3	Emisje do powietrza innych zanieczyszczeń (węglowodory, metale ciężkie itp.)	Zanieczyszczenie powietrza Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory, zmiany w ekosystemach
4	Wytwarzanie odpadów	Zanieczyszczenie gruntów Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach

5	Emisje ścieków	Zanieczyszczenie lub obniżenie jakości wód otwartych i podziemnych Oddziaływanie wizualne Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
6	Zużycie innych zasobów np. kruszyw, minerałów, paliw kopalnych, itp.	Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych Niszczenie fauny i/lub flory Zmiany w ekosystemach
7	Zachowanie różnorodności biologicznej	Poprawa jakości środowiska
8	Wykorzystanie odnawialnych zasobów energii	Poprawa jakości środowiska
9	Uciążliwości (hałas, pola elektromagnetyczne, zapachy)	Poprawa jakości środowiska
10	Edukacja ekologiczna	Minimalizowanie zużycia nieodnawialnych zasobów naturalnych, minimalizowanie zanieczyszczania poszczególnych komponentów środowiska, poprawa jakości środowiska.

Do oceny pośrednich aspektów środowiskowych z tytułu statutowej działalności Ministerstwa Klimatu i Środowiska zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- zainteresowane strony,
- potencjał wpływu aspektu na środowisko,
- trend wpływu na stan środowiska.

8.3. Aspekty środowiskowe pośrednie z tytułu działalności dostawców na rzecz MKiŚ oraz innych stron funkcjonujących na terenie MKiŚ (podnajemcy, mieszkańcy, goście)

Ministerstwo Klimatu i Środowiska korzysta z usług różnych podmiotów w zakresie np. prac remontowo-budowlanych, usług odbioru odpadów, utrzymywania porządku, usług serwisowych itp. Relacje te niosą ze sobą pośrednie oddziaływanie Ministerstwa na środowisko.

W systemie EMAS zobowiązani jesteśmy do nadzorowania aspektów środowiskowych związanych także z tą działalnością. Stąd zidentyfikowaliśmy te aspekty i dokonaliśmy oceny ich znaczenia.

Zgodnie z naszą procedurą, wyznaczyliśmy 2 grupy znaczących pośrednich aspektów środowiskowych:

- pierwsza grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 5-6 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego,
- druga grupa to aspekty środowiskowe, które uzyskały 7-9 punktów, w takim przypadku aspekt środowiskowy jest nadzorowany w ramach sterowania operacyjnego.

W obszarze pośrednich aspektów środowiskowych z tytułu działalności dostawców towarów i usług, interesantów oraz podmiotów podnajmujących powierzchnię, zidentyfikowaliśmy znaczące aspekty środowiskowe, w tym **najważniejszy**:

LP.	ASPEKT ŚRODOWISKOWY	WPŁYW NA ŚRODOWISKO
1	Wytwarzanie odpadów, w tym odpadów komunalnych	Zanieczyszczenie gruntów, Zużycie/uszczuplenie nieodnawialnych zasobów naturalnych, Oddziaływanie wizualne, Niszczenie fauny i/lub flory, Zmiany w ekosystemach.

Do oceny pośrednich aspektów środowiskowych zastosowano następujące kryteria:

- wymagania prawne,
- znaczenie dla zainteresowanych stron i Ministerstwa Klimatu i Środowiska,
- ryzyko spowodowania szkód w środowisku.

9. Cele związane z aspektami środowiskowymi

Cele środowiskowe: termomodernizacja budynku MKiŚ, likwidacja kotłowni gazowej, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (zostały ustanowione w oparciu o wybrane bezpośrednie i pośrednie aspekty środowiskowe), poprawa efektywności materiałowej dzięki wykorzystaniu systemu elektronicznego zarządzania i obiegu dokumentami oraz zwiększenie udziału zielonych zamówień publicznych i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. ([Tabela 2](#))

Tabela 2. Cele środowiskowe MKiŚ na okres 2020-21 r.

Aspekt	Cele	Zadania
Energia / Emisje	Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej, obniżenie zużycia energii i paliw w transporcie publicznym	Realizacja projektów w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Green Investment Scheme – GIS). Programy priorytetowe: ➤ zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej ➤ biogazownie rolnicze ➤ elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę ➤ budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE) ➤ energooszczędne oświetlenie uliczne ➤ zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych ➤ energooszczędne oświetlenie uliczne ➤ niskoemisyjny transport miejski Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów – do 31 grudnia 2020 r. oraz 31 grudnia 2021 r.
Stopień osiągnięcia celu	<i>Realizacja projektów w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Green Investment Scheme – GIS).</i> <i>Stan na dzień 31.12.2020 r. i 31.12.2021 r. odpowiednio:</i> <i>•Ilość rozpoczętych projektów – 66 i 66</i> <i>•Ilość zakończonych projektów – 66 i 34</i> <i>Efekty ekologiczne (tj. redukcja/ograniczenie emisji CO₂) oczekiwane do uzyskania w wyniku realizacji projektów lub programów, którym udzielono wsparcia finansowego: do 31.12.2020 r. o 41 325 Mg/r CO₂, a do 31.12.2021 r. o 38 962 Mg/r CO₂.</i> <i>Część projektów, którym udzielono wsparcia finansowego do 31.12.2019 r. jest nadal realizowana i w związku z powyższym wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów będzie w pełni możliwe po zakończeniu ich okresu monitorowania, który wynosi w realizowanych jeszcze umowach sprzedaży jednostek AAU, rok kalendarzowy po zakończeniu realizacji projektów, ostatnie projekty będą zakończone do dnia 31 grudnia 2022 r.</i>	

Aspekt	Cele	Zadania
Edukacja ekologiczna	Podnoszenie świadomości ekologicznej Polaków w zakresie edukacji ekologicznej	Realizacja projektów podnoszących świadomość ekologiczną różnych grup społecznych/ kształtujących pożądane zachowania. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2020 r. i 31 grudnia 2021 r.
Stopień osiągnięcia celu	<i>Najważniejsze działania realizowane w zakresie edukacji ekologicznej w 2021 r. miały na celu dostarczenie społeczeństwu informacji i wiedzy na temat postaw proekologicznych oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Polski. Przeprowadzone działania były skierowane do ogółu społeczeństwa, różnych grup odbiorców, w tym m.in.: dzieci, osób zamieszkujących mniejsze miejscowości, duże miasta, zarówno osób z wykształceniem podstawowym, średnim, jak i wyższym.</i> ➤ Kampania Czyste powietrze – zdrowy wybór. Twój wybór! Łączna liczba odbiorców – 79 615 406. ➤ Programy radiowe Łączna liczba odbiorców: 9 488 000 osób. ➤ Platforma edukacyjna EkoEksperymentarium ➤ Piknik naukowy ➤ Cykl 3 webinarów nt. zmian klimatu i działań na rzecz jego ochrony ➤ Debata #Czyste powietrze ➤ Konferencja Miasto z klimatem ➤ Zakup różnego rodzaju publikacji Łączna liczba odbiorców: 139 094 091 ➤ Kampania Piątka za segregację Łączna liczba odbiorców – 2 635 428 ➤ Kampania informacyjno – edukacyjna Nasz klimat ➤ Wielki test o energii ➤ Artykuły w prasie ➤ Magazyn rolniczy ➤ Lokowanie treści edukacyjnych w serialach ➤ Publikacja artykułów w Multimedialnym Raporcie Raporcie Klimatycznym TOGETAIR 2021 Łączna liczba odbiorców: 44 568 130 ➤ Konkurs klimatyczny człowiek roku Łączny zasięg: 27 343 odbiorców ➤ Konkurs Geologia Łączna liczba odbiorców: 32 206 ➤ Produkt w obiegu Łączna liczba odbiorców – 3 223 252 ➤ Stoisko edukacyjne podczas Earth festiwal Uniejów Zasięg atrakcji w Ekomiasteczku: 3500 osób ➤ Akademia rynku energii Liczba odbiorców – 65 037 ➤ EKOatleci Parki Narodowe – cykl zajęć edukacyjno-sportowych w Parkach Narodowych Łączna liczba odbiorców: 2 383 983 ➤ Konferencja nt. jakości powietrza w Polsce Łączny zasięg konferencji: 323 484 ➤ Ekosfera Łączna liczba odbiorców – 3 107 286	

Aspekt	Cele	Zadania
Odpady, emisje/energia	Uzyskanie min. 75% udziału zielonych zamówień publicznych w odniesieniu do liczby wszystkich zamówień realizowanych przez komórki organizacyjne MKiŚ	Wprowadzenie kryteriów środowiskowych w postępowaniach prowadzonych przez Ministerstwo. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2020 r. i 31 grudnia 2021 r.

	(z wyłączeniem zamówień o wartości do 5 000 zł netto)	
Stopień osiągnięcia celu	<i>W zamówieniach, gdy jest to możliwe, wprowadzane są zapisy i wymogi dotyczące dostaw, usług i robót budowlanych, których wykonywanie i użytkowanie jest obiektywnie jak najmniej szkodliwe dla środowiska. Zapisy takie są wprowadzane zarówno w opis przedmiotu zamówienia, warunki udziału w postępowaniach, kryteria oceny ofert, a także stanowią wymóg w realizacji umowy. Kryteria środowiskowe są stosowane m.in. w zamówieniach dot. materiałów promocyjnych, np.: wykonanych z materiałów pochodzących z recyklingu, wykonanych lnu, z drewna pochodzącego ze zrównoważonej gospodarki leśnej. W przypadku druków, np.: raporty, ekspertyzy, kalendarze, powinny być drukowane na papierze ekologicznym, pochodzącym z makulatury, posiadającym certyfikaty jakości. W realizowanych przez Ministerstwo umowach stosowane są zapisy dot. polityki zagospodarowania odpadów powstałych w ramach produkcji zamawianych materiałów.</i> <i>Na koniec 2020 r. po zebraniu od komórek informacji o postępowaniach i ich analizie okazało się, iż stanowiły 91,5% przez MKiŚ postępowań powyżej 5 000 zł netto. Zielone zamówienia publiczne stanowią ważne narzędzie w realizacji celów polityki ochrony środowiska odnoszących się do zmiany klimatu, wykorzystywania zasobów i zrównoważonej konsumpcji i produkcji.</i>	

Aspekt	Cele	Zadania
Odpady, emisje/energia	Poprawa efektywności materiałowej dzięki wdrożeniu systemu elektronicznego zarządzania dokumentami	Wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów przy wykorzystaniu nowego systemu EKD – Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją. To system wykonywania czynności kancelaryjnych, dokumentowania przebiegu załatwiania spraw, tworzenia i gromadzenia dokumentacji w postaci elektronicznej, realizowany w ramach systemu teleinformatycznego. Wykonanie analizy stopnia realizacji celu oraz oczekiwanych efektów - do 31 grudnia 2020 r. i 31 grudnia 2021 r.
Stopień osiągnięcia celu	<i>W celu sprawnego wdrożenia i właściwego funkcjonowania systemu wszyscy pracownicy zostali odpowiednio przeszkoleni, utworzono grupę koordynatorów ds. elektronicznego zarządzania dokumentacją, Zespół do spraw elektronicznego zarządzania dokumentacją. Zmieniano również instrukcję kancelaryjną, podpisano nowe wersje Procedur postępowania z dokumentacją w Ministerstwie. Tworzono lub modyfikowano istniejące formularze w celu ich procedowania w formie elektronicznej.</i> <i>System był wdrażany stopniowo zgodnie z planem. Efekt można określić oceniając i porównując ilość wydrukowanych kartek papieru, która w 2020 roku wyniosła 1 628 519 arkuszy, a w 2021 1 541 796 arkuszy. Ilość zużytego papieru zmalała w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego o prawie 87 000 arkuszy papieru, a w przeliczeniu na pracownika zmalała o ok. 220 arkuszy/osobę.</i> <i>W 2021 r. do Ministerstwa Klimatu i Środowiska wpłynęło około 82 000 pism, z czego ok. 72% stanowiły pisma elektroniczne, a w 2020 r. było to 63%. Ponadto w 2021 r. MKiŚ wysłało ok. 100 000 pism, z czego 84% to były pisma w formie elektronicznej, a w 2020 r. było to ok. 86%.</i>	

10. Dane środowiskowe za lata od 2018 do 2021

Ministerstwo zaczęło od siebie i wprowadza zasady eko w urzędzie. Dane z zakresu zużycia energii, ilości wytworzonych odpadów i zużycia wody odnoszą się do wszystkich pracowników Ministerstwa Klimatu i Środowiska pracujących w lokalizacji przy ulicy Wawelskiej 52/54 w Warszawie.

Do wytworzenia energii grzewczej, używania urządzeń i instalacji jak również dla podróży samochodami służbowymi używane są podstawowe nośniki energii takie jak benzyna, gaz ziemny i sieciowy prąd elektryczny. W roku 2009 rozpoczęliśmy przygotowania do realizacji projektu termomodernizacji budynku Ministerstwa, która została ukończona w 2015 r. W 2018 r. zlikwidowaliśmy kotłownię gazową i budynek Ministerstwa został podłączony do miejskiego węzła ciepłego. Przeprowadzone powyższe działania inwestycyjne docelowo powinny znacząco przyczynić się do obniżenia konsumpcji energii, a tym samym – pozwoli lepiej zadbać o środowisko.

W 2020 r. zainstalowano 135 paneli fotowoltaicznych na dachu budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska o mocy 49,95 kWp.

Dzięki nowoczesnym systemom, Ministerstwo poprawiło efektywność energetyczną systemów technicznych budynku, wyeliminowało straty energii, wprowadziło system wentylacyjny, wymieniło żarówki na energooszczędne w technologii led.

Stosując przepisy ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych jednym z działań Ministra Klimatu i Środowiska był zakup, w 2020 roku, 4 samochodów o napędzie elektrycznym. Ministerstwo Klimatu i Środowiska posiada na swoim terenie czterostanowiskową stację ładowania pojazdów elektrycznych oraz 3 ładowarki naścienne.

10.1. Kluczowe wskaźniki w zakresie efektywności energetycznej

10.1.1. Kluczowe wskaźniki zużycia energii

Prąd elektryczny pozyskujemy z sieci energetycznej na mocy umowy o „kompleksowej sprzedaży energii elektrycznej”. Energię ciepłą wytwarzaliśmy w kotłowni gazowej, a dostawy gazu ziemnego zostały również uregulowane umową o „kompleksowym dostarczaniu paliwa gazowego”.

Przeprowadzono także prace mające na celu podłączenie budynku MKiŚ do ciepłowniczej sieci miejskiej. Uzyskano pozwolenie budowlane na doprowadzenie kolektora ciepłowniczego do budynku Ministerstwa. W 2018 r. wykonano budowę węzła ciepłowniczego oraz demontaż kotłów gazowych. Realizacja powyższego działania pozwala na obniżenie kosztów związanych z ogrzewaniem budynku, jak również na zminimalizowanie emisji dwutlenku węgla do powietrza.

W MKiŚ opracowano również propozycję działań, mających na celu zapewnienie racjonalizacji zużycia energii w budynku/urzędzie. Katalog działań, jakie mogą być podejmowane w celu zmniejszenia zużycia energii jest bardzo szeroki. Do istotnych działań w tym zakresie należy także zaliczyć w szczególności:

- wykorzystanie ciepła odpadowego z serwerowni do ogrzewania zajmowanych budynków;
- modernizację lub wymianę oświetlenia;

- zastosowanie systemów pomiarowych, monitorujących i sterujących w ramach wdrażania systemów zarządzania energią;
- dążenie do zapewnienia temperatury pomieszczeń: przy ogrzewaniu budynku na poziomie 19 stopni Celsjusza, przy chłodzeniu budynku na poziomie 25 stopni Celsjusza;
- wprowadzenie usprawnień organizacyjnych oraz działań edukacyjno-informacyjnych racjonalizujących zużycie energii przez pracowników urzędów;
- nabycie urządzeń, instalacji lub pojazdów, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd charakteryzujący się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- realizacja przedsięwzięć – termomodernizacyjnych i niskoemisyjnych;
- wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego EMAS;
- edukowanie i dzielenie się dobrymi praktykami.

Przygotowano także propozycje dobrych praktyk w zakresie zmniejszenia zużycia energii tj.:

- audyt energetyczny budynku;
- termomodernizacja budynku;
- zamontowanie instalacji fotowoltaicznej (o mocy 50 kWp od grudnia 2020 r. do dziś pozwoliło wyprodukować 45 240 kWh);
- montaż oświetlenia energooszczędnego (przejdzie na oświetlenie ledowe powoduje zmniejszenie zużycia energii o 50%);
- montaż baterii kompensacyjnych (dzięki czemu nie płacimy kar za energię pojemnościową);
- zakup sprzętu z wyższymi klasami energetycznymi (np. komputery i laptopy, nowoczesna serwerownia, windy);
- automatycznie wyłączanie urządzeń po godzinach pracy (np. instalacja klimatyzacyjna);
- podział oświetlenia na strefy;
- zamykanie okien przy włączonej klimatyzacji lub ogrzewaniu;
- wykorzystywanie naturalnego oświetlenia bez zasłaniania okien;
- korzystanie z urządzeń zgodnie z wytycznymi producenta;
- niezostawianie urządzeń w stanie spoczynku/czuwania;
- ustawianie w sprzęcie komputerowym trybu oszczędzania energii;
- wyłączanie przedłużaczy i ładowarek;
- drukowanie, kopiowanie, skanowanie dokumentów – zbiorczo;
- korzystanie z lampek (oświetlenia na biurku) zamiast oświetlenia górnego;
- wyłączanie światła w chwili opuszczania pomieszczenia;
- ustawianie lodówek z dala od źródeł ciepła i regularne ich rozmrażanie;
- wyłączanie lodówek przed planowaną dłuższą nieobecnością;
- gotowanie w czajnikach elektrycznych odpowiedniej do potrzeb ilości wody;
- malowanie pomieszczeń na jasne kolory;
- porównywanie i wybór najkorzystniejszej oferty firm dostarczających prąd.

W [Tabela 3](#) zestawiono zużycie energii wyrażone we wspólnych jednostkach, w celu umożliwienia monitorowania konsumpcji jednostkowej w przeliczeniu na pracownika Ministerstwa.

Tabela 3. Zużycie energii przez MKiŚ w latach 2018-2021

Zużycie energii	J.m.	Współczynnik przeliczeniowy	2018	2019	2020	2021
Prąd elektryczny	MWh	---	1 445,48	1 443,20	1 535,22	1 330,72
Gaz ziemny	m ³	---	132 007*			
	GJ	1m ³ =2)	4 449,47	7 143,00	7 415,00	8 270,00
	MWh	przy: GJ/ kWh ³⁾	1 235,96	1 984,67	2 059,72	2 297,22
Paliwo (benzyna) – samochody służbowe	Litr	---	39 558	41 174	34 618	36 718
	kWh	11,55 kWh/ litr ⁴⁾	456 895	475 560	399 838	424 093
	MWh	---	456,90	475,56	399,84	42,41
Liczba zatrudnionych (etaty)	Osoba	---	547	544	847	905
W przeliczeniu na 1 pracownika	MWh/osobę	---	5,74	7,18	4,72	4,06

*w 2018 zlikwidowano kotłownię, dlatego od 2019 r. dane z węzła centralnego.

Wyniki obliczeń konsumpcji jednostkowej wyrażonej w MWh umożliwiły nam zaprezentowanie w [Tabela 4](#) jednostkowej emisji CO₂ w przeliczeniu na 1 pracownika MKiŚ.

Tabela 4. Emisja CO₂ w latach 2018-2021

Emisja CO ₂	J.m.	Współczynnik emisji CO ₂	2018	2019	2020	2021
Prąd elektryczny	MWh	---	1 445,48	1 443,20	1 535,22	1 330,72
	kg CO ₂	950 kg CO ₂ / MWh ⁵⁾	1 373 206	1 371 990	1 458 459	1 264 184
Gaz ziemny – kotłownia gazowa	GJ	---	4 449,47	7 143,00	7 415,00	8 270,00
	kg CO ₂	55,82 kg CO ₂ / GJ ⁶⁾	248 369	398 722	413 905	461 631
Paliwa – samochody służbowe	Litr	---	39 558	41 174	34 618	36 718
	kg CO ₂	3055 g CO ₂ / Litr ⁷⁾	120 850	125 786	105 758	112 174
Razem	kg CO₂	---	1 742 425	1 896 498	1 978 122	1 837 992
Liczba zatrudnionych (etaty)	Osoba	---	547	544	847	905
W przeliczeniu na 1 pracownika (etat)	kg CO₂/ osobę	---	3 185,42	3 486,21	2 335,44	2 030,93

²⁾ Źródło: www.pgnig.pl.

³⁾ Źródło: www.dom.money.pl/kalkulator/.

⁴⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikiem benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

⁵⁾ Źródło: Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 roku), str. 29, <http://www.mg.gov.pl/Gospodarka/Energetyka/Polityka+energetyczna>.

⁶⁾ Źródło: Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2007 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2010, Tabela 12, str. 5, http://www.kobize.pl/materiały/download/WE_i_WO_do_HE_2007.pdf.

⁷⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikiem benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

Zestawienie zużycia energii z tabeli 3 oraz emisji CO₂ w tabeli 4 wskazuje, iż wskaźnik zużycia energii w roku 2021 spadł o 0,66 MWh/osobę w stosunku do roku 2020, co spowodowało spadek emisji CO₂ do atmosfery o ponad 140 tys. kg CO₂. W roku 2020, również nastąpił jeszcze większy spadek zużycia energii w przeliczeniu na pracownika (tj. spadek o 2,46 MWh/osobę), co zaowocowało ograniczeniem emisji CO₂ do atmosfery o prawie 1 150 kg CO₂ na osobę.

Od 2019 widać znaczny spadek zużycia energii w przeliczeniu na pracownika. Natomiast widać, iż wzrosło zużycie gazu, co spowodowane było długim sezonem grzewczym i bardzo niskimi temperaturami.

Z zestawienia emisji CO₂ wynika, że największy wpływ na trend w generowaniu pośrednim CO₂ ma zużycie prądu elektrycznego. Zatem największy potencjał w ograniczaniu emisji istnieje w przypadku optymalizowania zużycia energii elektrycznej, co potwierdzają wyniki z kilku ostatnich lat. Ma to również związek z modernizacją systemu wentylacji w budynku, zapewniającą wymagany przepisami minimalny strumień powietrza wentylacyjnego.

10.1.2. Kluczowe wskaźniki emisji z samochodów MKiŚ

W [Tabela 5](#) przedstawiono zużycie paliwa przez samochody służbowe MKiŚ. Dane wskazują, że w roku 2013 nastąpił wzrost wskaźnika zużycia litrów benzyny, co prawdopodobnie spowodowane było zwiększoną ilością spotkań w ramach organizacji 19. Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. W kolejnym roku zauważa się tendencję spadkową. W latach 2015-2017 nastąpił wzrost wskaźnika zużycia litrów benzyny związany z bardzo intensywnymi pracami na forum krajowym i międzynarodowym oraz zwiększeniem ilości pracowników. W roku ubiegłym prowadzone dodatkowo były przez Ministerstwo intensywne prace związane z organizacją najważniejszego, globalnego, forum poświęcone światowej polityce klimatycznej, tj. 24. sesja Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP24) wraz z 14. sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (CMP 14). W tym okresie przyjmowano dużą liczbę delegacji zagranicznych i uczestniczono w wielu spotkaniach wysokiego szczebla na forum krajowym i międzynarodowym, co przyczyniło się do wzrostu zużycia paliwa.

Dla porównania Ministerstwo jako główny organizator COP24 realizowało to wydarzenie jako organizacja zarejestrowana w systemie ek zarządzania i audytu (EMAS), zgodnie z przyjętą Polityką Środowiskową i Deklaracją środowiskową. Pełnomocnik ds. Zarządzania Środowiskowego w MKiŚ został wyznaczony jako punkt kontaktowy w tym zakresie i odpowiadał na przygotowanie i uzgodnienie załącznika XIII do umowy HCA w zakresie zrównoważonego podejścia do kwestii środowiskowych podczas COP24. W związku z podjętymi zobowiązaniami i realizacją działań przyjaznych środowisku, mimo licznych delegacji zużycie paliwa nie wzrosło, a nawetznaczono zmalało w 2018 r.

W roku 2020 nastąpił znaczący spadek, bo ok. 50% emisji CO₂ w przeliczeniu na pracownika wynikającej z zużycia paliwa. Ten sam poziom został utrzymany również w 2021 r. Taki znaczący efekt ekologiczny związany jest ze zmianami nawyków, poruszaniem się komunikacją miejską (zbiorową), jak również zwiększeniem floty samochodów elektrycznych będących w dyspozycji Ministerstwa.

Tabela 5. Zużycie paliwa przez samochody osobowe MKiŚ w latach 2018-2021

Dane wejściowe	J.m.	Współczynnik przeliczeniowy ⁸⁾	2018	2019	2020	2021
Paliwo - Benzyna	Litr	-	39 558	41 174	34 618	36 718
Gazy cieplarniane	kg CO ₂	3055 g CO ₂ / Litr	120 850	125 786	105 758	112 174
	kg CH ₄	0,8 g CH ₄ / Litr	31,65	32,94	27,69	29,37
	kg N ₂ O	0,03 g N ₂ O/ Litr	1,19	1,23	1,04	1,10
Substancje szkodliwe	kg SO ₂	1,6 g SO ₂ / Litr	63,29	65,88	55,39	58,75
	kg NO _x	1,5 g NO _x / Litr	59,34	61,76	51,93	55,08
	kg pyłu	0,18 g pyłu/ Litr	7,12	7,41	6,23	6,61
Liczba zatrudnionych	Osoba/etat	---	547	544	847	905
Na 1 pracownika (etat)	kg CO₂/os.	---	220,93	231,54	125,03	124,12

10.2. Wskaźniki zużycia wody

Ministerstwo Klimatu i Środowiska korzysta z dwóch źródeł zasilania w wodę: z wody wodociągowej i wody ze studni oligoceńskiej. Z przedstawionej [Tabela 6](#) wynika, że na przestrzeni lat 2019-2021 zredukowaliśmy zużycie wody (łącznie wody oligoceńskiej i wodociągowej) w przeliczeniu na pracownika o 65%. Efekt osiągnęliśmy dzięki wielu działaniom technicznym oraz świadomościowo - organizacyjnym. W 2021 r w porównaniu do 2019 r. obserwuje się spadek sumarycznego zużycia wody na 1 pracownika o ponad 16 m³. W roku 2020 zużycie wody wodociągowej i oligoceńskiej na 1 pracownika zmalało, co spowodowało, iż zużycie wody na 1 pracownika zmalało znacząco, bo o ok. 12 m³/osobę. Kolejny spadek i bardziej efektywne korzystanie z zasobów wodnych odnotowuje się na przestrzeni ostatnich lat. Jednocześnie prowadzone działania edukacyjno-szkoleniowo uświadomiły pracownikom znaczenie jakości wody do picia. Stąd też wzrost zużycia wody oligoceńskiej do celów pitnych, a zmniejszenie ilości wody wodociągowej. To również potwierdzają wyniki zużycia wody w Ministerstwie.

Ponieważ oszczędzanie wody jest w dzisiejszych czasach bardzo ważne, a każdy z nas może się do tego przyczynić w dużym stopniu, podejmując nawet kilka prostych kroków przy codziennych czynnościach, dlatego też w MKiŚ opracowano listę przykładów, które pomogą zaoszczędzić wodę, zmniejszyć rachunki i zadbać o środowisko:

1. Wybierz prysznic zamiast kąpieli w wannie – 5 minutowy prysznic to zużycie średnio 40-60 litrów wody, a kąpiel w wannie to aż od 120 do 160 litrów.
2. Podczas odpuszczania zimnej wody przed prysznicem podstaw wiadro lub miskę – zebraną wodę możesz wykorzystać np. do podlania roślin lub spłukania wody w toalecie
3. Postaraj się wlewać do czajnika tyle wody, ile potrzebujesz
4. Ogranicz wyrzucanie odpadów do toalety – każdy wacik, chusteczkę czy patyczek do uszu trzeba spłukać, marnując przy tym wodę
5. Zakręcaj wodę podczas mycia zębów
6. Zmywarkę oraz pralkę włączaj tylko wtedy, gdy są w pełni załadowane – mycie naczyń czy pranie ubrań gdy zmywarka lub pralka nie jest pełna, jest bardzo nieekonomiczne oraz marnuje duże ilości wody

⁸⁾ Współczynniki przeliczeniowe przyjęte według GEMIS v4.6 (Global Emission Model for Integrated Systems) - dla samochodów osobowych z silnikiem benzynowym OTTO, źródło: www.gemis.de.

7. Wykorzystaj ponownie wodę po gotowaniu – woda po ugotowanym makaronie czy warzywach świetnie nada się do podlania roślin, pamiętaj tylko żeby była wystudzona oraz nie zawierała soli
8. Warzywa oraz owoce płucz w naczyniu – jest to dużo bardziej oszczędne niż płukanie ich pod bieżącą wodą
9. Rozważ instalację wodooszczędnych baterii łazienkowych – baterie jednouchwytowe czy bezdotykowe zużywają znacznie mniej wody względem tych tradycyjnych
10. Sprawdź czy rury w Twoim domu są szczelne – wszelkie wycieki marnują duże ilości wody i narażają Cię na wyższe rachunki
11. Resztki po jedzeniu wyrzucić do kosza zamiast splukiwać ich w zlewie – skuteczne splukanie resztek zużywa duże ilości wody
12. Zbieraj deszczówkę – użyjesz jej np. do podlewania roślin w ogrodzie
13. Gdy chcesz umyć samochód, wybierz się na myjnię – część myjni posiada obieg zamknięty wody
14. Mocno ubrudzone naczynia wymocz odpowiednio wcześniej – pozwoli Ci to zaoszczędzić dużo wody, czasu i nerwów podczas ich szorowania
15. Pij wodę z kranu – jest ona zdatna do picia, zmniejszysz też produkcję zbędnego plastiku oraz zaoszczędzisz wodę – „wyprodukowanie” jednej plastikowej butelki wody zużywa aż ok. 3 litry wody

Dzięki tym wskazówkom można zaoszczędzić dużo wody, zadbać o środowisko, ale też zaoszczędzić na rachunkach.

Tabela 6. Zużycie wody wodociągowej i oligoceńskiej w latach 2018-2021

Wskaźnik	J.m.	2018	2019	2020	2021	Limit ⁹⁾
Zużycie wody wodociągowej	m ³	10 889	12 702	10 183	6 865	---
Zużycie wody oligoceńskiej	m ³	783	810	781	1 087	średnio na dobę - 37 m ³
Liczba zatrudnionych (etat)	osoba	547	544	847	905	---
Zużycie wody wodociągowej na 1 pracownika (etat)	m ³ /osobę	19,91	23,35	12,02	7,58	---
Zużycie wody oligoceńskiej na 1 pracownika (etat)	m ³ /osobę	1,43	1,49	0,92	1,20	---
Sumaryczne zużycie wody na 1 pracownika	m ³ /osobę	21,34	24,84	12,94	8,79	---

10.3. Wskaźniki gospodarki odpadami

Gospodarowanie odpadami stanowi dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska bardzo ważny element systemu zarządzania środowiskowego. Choć nasza działalność to klasyczny przykład działalności „biurowej” z włączeniem podróży służbowych, to biorąc pod uwagę wielkość zatrudnienia oraz ilość spraw do rozpatrzenia w ciągu roku, odpady stanowią znaczący aspekt środowiskowy – zgodnie z dokonaną przez nas systemową oceną znaczenia aspektów środowiskowych. Dlatego wprowadziliśmy segregację przy zastosowaniu różnych rodzajów pojemników (zdjęcia poniżej) oraz ustanowiliśmy

⁹⁾ Limit określony pozwoleniem wodnoprawnym, decyzja nr 900/OŚ/2015 z 11.09.2015 r. ważna do 30.09.2035 r.

i wdrożyliśmy szczegółowe zasady postępowania z każdym odpadem. Odpady są segregowane w całym budynku Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Każdy pracownik doskonale zdaje sobie sprawę ze znaczenia segregacji oraz wagi pozytywnego wpływu dobrej praktyki w tym obszarze na stan środowiska. Jednocześnie we wszystkich zawieranych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska umowach, jeśli w rezultacie wykonywanych prac mogą powstać odpady, to obowiązkowo umieszczane są stosowne zapisy środowiskowe w tym zakresie.

Tabela 7 przedstawia charakterystykę wytwarzanych odpadów w Ministerstwie w latach 2018 i 2021. Z danych przedstawionych w tabeli można wywnioskować, że wraz

z upływem lat obserwuje się tendencję spadkową odnośnie ilości odpadów komunalnych i co raz lepszą segregację odpadów.

W 2014 roku, mimo wzrostu sumarycznej ilości wygenerowanych odpadów komunalnych, ilość tej frakcji przypadająca na 1 pracownika spadła o 1%. W odniesieniu do odpadów z papieru obserwuje się od 2011 roku wzrost ich ilości. W 2013 roku w stosunku do roku 2011 nastąpił 2-krotny wzrost ilości segregowanych odpadów. W 2017 r. na tym podobnym poziomie utrzymała się ilość odpadów segregowanych suchych.

Z [Tabela 8](#) wynika, że bardzo dobre efekty środowiskowe osiągnęliśmy w zakresie zmniejszania ilości odpadów komunalnych poprzez efektywniejsze oddzielanie pozostałych odpadów (np. papieru, szkła, tworzywa sztucznego) ze strumienia odpadów komunalnych.

W związku z wejściem w życie zmienionych przepisów o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, w znaczny sposób modyfikującej system gospodarki odpadami komunalnymi w naszym kraju, z dniem 01.07.2013 r. zaczął obowiązywać nowy system gospodarki odpadami w Warszawie – podmiotem odpowiedzialnym za odbiór odpadów stało się m.st. Warszawa, a w jego imieniu, odpady zaczęły odbierać firmy wyłonione przez Urząd m.st. Warszawy. Wpłynęło to m.in. na zmianę sposobu ewidencjonowania wytwarzanych odpadów. Dotychczas MKiŚ dysponowało informacją na temat masy wytwarzanych odpadów segregowanych, natomiast po zmianie prawnej, możliwe jest jedynie oszacowanie danych odnośnie pojemności przekazywanych do odbioru odpadów, co utrudnia odniesienie się do wyników z lat poprzednich.

W 2021 r. można zauważyć zmniejszenie ilości powstających w Ministerstwie odpadów w stosunku do lat poprzednich. Porównując czas przed pandemią i rok 2021 należy wskazać, iż wzrosła ilość odpadów segregowanych tj. papier i tektury oraz tworzywa sztuczne i szkło. Jednocześnie znacząco zmalała ilość odpadów typu zużyte urządzenia inne niż niebezpieczne. Efekty prowadzonych na bieżąco w Ministerstwie działań informacyjnych w zakresie systemu EMAS, widać również w przypadku zmniejszającej się ilości przekazywanych odpadów komunalnych, których ilość roczna w przeliczeniu na jednego pracownika zmalała z 1,86 do 1,14 m³.

Ilość wywiezionych pojemników jest obliczona na podstawie harmonogramu wywozu ustalonego przez wykonawcę (MPO), dostępnego na stronie internetowej MPO.

Odpady są przekazywane firmie wyłonionej przez Urząd m.st. Warszawy oraz odbiorcom do tego uprawnionym (zgodnie z zasadami przyjętymi w wewnętrznym dokumencie „Gospodarka odpadami”). Nad odbiorcami wybieranymi przez MKiŚ, prowadzimy systematyczny nadzór, zarówno z wykorzystaniem dokumentów usankcjonowanych prawnie (Karty przekazania odpadu), jak również operacyjnie – poprzez kontrolowanie sposobów postępowania odbiorcy podczas załadunku. W stosunku do obecnie współpracujących z nami firm gospodarujących odpadami, nie stwierdziliśmy żadnych uchybień.

Tabela 7. Odpady wytworzone w latach 2018 i 2021

Wyjście	J.m.	2018	2021
Odpady komunalne	m ³	1 016,4	1 029,6
Odpady z papieru i tektury	m ³	357,0	364,0
Odpady ze szkła (	m ³	14,3	27,5
Odpady typu zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC – lodówki (kod 16 02 11*)	Mg		0,03

Odpady zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych zawierających niebezpieczne elementy – świetlówki (kod 16 02 13*)	Mg	0,525	0,49
Odpady typu zużyte urządzenia inne niż niebezpieczne (urządzenia techniczne i elektroniczne, komputery, drukarki, telefony, itp.) (kod 16 02 14)	Mg	1,040	2,74
Odpady z plastiku i metalu	m ³		171,6
Bioodpady	m ³		12,48
Odpady zielone (choinki)	m ³		7,0
Gabaryty	m ³		63,0
Odpady – inne baterie i akumulatory (kod 16 06 05)	Mg	0,040	0,05
Odpady – elementy usunięte z zużytych urządzeń, inne niż wymienione w 16 02 15 (kod 16 02 16)	Mg	0,26	0,145
Odpady urządzenia zawierające freony (kod 20 01 23*)	Mg	0,23	-
Odpady – zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 (kod 20 01 36)	Mg	0,09	-

Tabela 8. Odpady w przeliczeniu na 1 pracownika w latach 2018 i 2021

Wyjście	J.m.	2018	2021
Odpady komunalne	m ³	1 016,4	1 029,6
Liczba zatrudnionych	osoba	547	905
Odpady komunalne	m³/osobę	1,86	1,14

10.4. Zaplecze techniczne i materiały robocze

Dane zestawione w [Tabela 9](#) zaświadcza o tym, że skutek przynoszą prowadzone działania edukacyjne (szkolenia) wśród pracowników oraz zmienianie procedur wewnętrznych i wprowadzanie elektronicznych wzorów dokumentów. Informacje zawarte w Tabeli 9 potwierdzają, iż pomiędzy rokiem 2018, a 2021 zużycie papieru na jednego pracownika Ministerstwa zmalało rocznie o 1 704 kartki papieru (A-4)

W ostatnich latach spadło znacznie zużycie papieru, co jest spowodowane wdrożeniem elektronicznego obiegu dokumentów w 99% realizowanych w Ministerstwie zadań. Zakładano, że taka spadkowa tendencja utrzyma się w przyszłości, choć jest również jest uzależniona od ilości realizowanych spraw oraz podejmowanych działań w zakresie współpracy międzynarodowej. Jak wskazują ww. dane, ilość zużywanego papieru w przeliczeniu na 1 pracownika stale maleje i jest to również związane z wprowadzeniem korespondencji tylko w formie elektronicznej z organami oraz jednostkami podległymi i nadzorowanymi.

Zmniejszenie zużycia papieru do drukowania potwierdzają również zestawienia pokazujące rzeczywiste ilości wykorzystywanego papieru w drukarkach. Od 2013 r. ta ilość

spadła o około 700 tysięcy kartek/rocznie. W 2018 r. nastąpił spadek zakupionego wydawanego z magazynu papieru o 1 825 ryz (A4) i 19 ryz (A3), co dało znaczące zmniejszenie ilości zużywanego papieru w przeliczeniu na pracownika, tj. ok. 1600 kartek (A4) i ok. 20 kartek (A3). Jest to efekt polityki minimalizowania produkcji dokumentacji papierowej i zastępowania jej dokumentacją elektroniczną.

Tabela 9. Zaplecze techniczne i materiały robocze w latach 2018-2021

Obszar	Artykuły	J.m.	2018	2019	2020	2021
IT	Serwery	szt.	26	34	36	45
	Jednostka komputerowa (jednostka centralna, klawiatura oraz mysz)	szt.	539	544	581	655
	Laptopy	szt.	384	377	1076	1286
	Monitory ekranowe	szt.	-	411	762	749
	Drukarki i urządzenia wielofunkcyjne	szt.	92	100	105	132
Papier (ilość zużytego papieru)	Wydruk centralny	pojedyncza kartka papieru - szt.	2 903 353	2 358 360	1 628 519	1 541 796

10.5. Wskaźniki efektywności materiałowej

Przed kilkoma laty postanowiliśmy rozpocząć „od siebie” i podjęliśmy decyzję o kupowaniu papieru biurowego (do druku) pochodzącego w 100% z recyklingu lub ekologicznie certyfikowanego. W ten sposób przyczyniliśmy się realnie do poprawy stanu środowiska, a konkretnie do zwiększenia stanu zadrzewienia. Dla potwierdzenia skuteczności naszych działań w tym obszarze posiadamy stosowne certyfikaty, których zestawienie wraz z efektami w postaci sfinansowania nasadzenia drzew prezentuje [Tabela 10](#). Aktualnie, (od 2013 roku) Ministerstwo korzysta głównie z papieru zakupionego w ramach zamówienia centralnego realizowanego przez Centrum Usług Wspólnych.

Tabela 10. Certyfikaty potwierdzające nasadzenia drzew

Data wydania certyfikatu	Za okres zakupowy	Ilość zakupionych ryz A4	Ilość sfinansowanych nasadzeń drzew
23.04.2008	01.12.2007-31.03.2008	2 000	286
27.04.2009	01.05.2008-31.03.2009	2 595	260
19.04.2010	01.05.2009-31.03.2010	4 200	420
27.05.2011	01.05.2010-31.03.2011	5 200	520

Chcemy podkreślić, że od 2007 roku Ministerstwo kupowało wyłącznie papier ekologiczny, który posiadał odpowiednie znaki ekologiczne i/lub pochodził z certyfikowanej produkcji. Rodzaje i ilości papieru kupowanego w latach 2007-2011, posiadającego różne certyfikaty. Ministerstwo Klimatu i Środowiska nadzoruje i ocenia efekty działalności środowiskowej, związane ze zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi pośrednimi, wynikającymi z działalności statutowej. Wskaźniki te w dużej mierze zależą jednak od wielu innych jednostek i organów zewnętrznych. Ustalenie stopnia i zasad możliwości wpływu przez

MKiŚ na te wskaźniki (w rozumieniu Rozporządzenia EMAS) jest dość skomplikowanym procesem i podlegało wnikliwym i szczegółowym analizom, w efekcie których pozostawiono niezmienną listę aspektów. Jednocześnie w kolejnych deklaracjach środowiskowych nie wyklucza się stopniowego wprowadzania ewentualnych zmian, jeśli będą ku temu wskazania wynikające z kolejnych analiz.

11. Działania EMAS w obszarze edukacji

Jednym z głównych celów działania Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest podnoszenie świadomości ekologicznej oraz wzmacnianie prośrodowiskowych zachowań w społeczeństwie. Jest on realizowany poprzez różnorodne działania edukacyjne kierowane do ogółu społeczeństwa.

11.1. Akcje i kampanie edukacyjne skierowane do społeczeństwa

11.1.1. Kampanie edukacyjno-informacyjne

Działania edukacyjno-informacyjne realizowane lub koordynowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska mają na celu dostarczenie społeczeństwu informacji i wiedzy na temat postaw proekologicznych oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Polski. Prowadzone działania są skierowane do ogółu społeczeństwa, różnych grup odbiorców, w tym m.in.: dzieci, osób zamieszkujących mniejsze miejscowości, duże miasta, zarówno osób z wykształceniem podstawowym, średnim, jak i wyższym. Poniżej przedstawiono przykłady niektórych z realizowanych inicjatyw.

➤ W ramach kampanii Czyste powietrze – zdrowy wybór. Twój wybór!,

Kampania Czyste powietrze – to zakup czasu antenowego w stacjach telewizyjnych i radiowych:

Emisja spotów promujących program Czyste powietrze - łączna liczba odbiorców – 79 615 406.

W ramach kampanii opracowano również księgę znaku dla logo kampanii Czyste powietrze.

➤ Programy radiowe

W ramach działania przygotowano, wyprodukowano i wyemitowano 8 audycji radiowych w Programie 1 Polskiego Radia w terminie 30 marca do 18 maja 2021 r.

Liczba odbiorców audycji: 3 871 000

Audycje były poprzedzone 16 zapowiedziami, których liczba odbiorców wynosi 5 617 000 osób

Łączna liczba odbiorców: 9 488 000 osób

➤ Platforma edukacyjna EkoEksperymentarium

W ramach kontynuacji (pierwsze realizacje w 2020 r.) współpracy z autorami projektu na platformie Facebook utworzona została grupa dedykowana nauczycielom zainteresowanym szerzeniem edukacji środowiskowej i wiedzy o ekologii o nazwie "EkoEdukatorzy - uczymy o ekologii w szkole i nie tylko" oraz 11 marca 2021 r.

➤ Piknik naukowy

W dniach 8 -15 maja 2021 r. w wersji online odbył się Piknik naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik, w którym wzięło udział również Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Tegoroczna 24. edycja odbyła się pod hasłem „Klimat i my”. Podczas Pikniku Naukowego można było zapoznać się z faktami dotyczącymi klimatu i poznać zjawiska odpowiadające za jego zmiany, przekonać się, jak nauka i technika może pomóc dostosować się do nowych warunków życia i powstrzymać dalsze ocieplenie się klimatu. Ekspert opowiadali np. o wpływie klimatu na życie różnych gatunków zwierząt, o wynalazkach pomagających powstrzymać zmiany klimatu, ale także o tym, co jeść, by dbać o Ziemię.

W dniu 8 i 9 maja odbyły się spotkania online prowadzone na żywo natomiast w dniach 10 – 15 maja na stronie pikniknaukowy.pl dostępne były wirtualne namioty, w których zaprezentowanych zostało ponad 300 filmów przygotowanych przez 110 instytucji, jak np. Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Warszawski, Narodowe Centrum Badań Jądrowych czy Centrum Badań Kosmicznych, w tym Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Liczba odbiorców: 8 274 977 osób

- Cykl 3 webinarów nt. zmian klimatu i działań na rzecz jego ochrony
- Organizacja 2 konferencji

1. Debata #Czyste powietrze

Zasięg wydarzenia obejmował: - stream na FB - 38 396, - emisja na antenie Polsat News – 324 958, liczba odbiorców: 363 354 osób

2. Konferencja Miasto z klimatem

MKiŚ realizowało działania z zakresu kampanii Czyste powietrze – zdrowy wybór. Twój wybór!, Piątka za segregację, Nasz klimat, lokowanie treści edukacyjnych w popularnych serialach, artykuły w prasie (papierowej i elektronicznej), Wielki test o energii, audycje Magazyn rolniczy oraz platforma edukacyjna Ekoeksperymentarium.

W ramach kampanii przeprowadzono następujące działania:

1. Zakup czasu antenowego w stacjach radiowych pod reemisję spotów radiowych Czyste Powietrze przygotowanych w 2021 r. Emisja odbyła się w terminach 22.11 – 05.12.2021 r. na antenach 4 największych nadawców radiowych (zasięg 1+). Razem: 20 206 000 osób.

2. Wzięto udział w Earth Festival w Uniejowie 21-22 sierpnia na zaproszenie Stowarzyszenia Program Czysta Polska w ramach wspólnych działań informacyjno-edukacyjnych Programu Czyste Powietrze. MKiŚ razem z NFOŚiGW miało wspólne stoisko w Ekomiasteczku, w ramach którego odbywały się spotkania z ekspertami oraz warsztaty dla dzieci, przeprowadzano eksperymenty badające jakość powietrza oraz można było skorzystać z ładowarki solarnej dla telefonów komórkowych oraz ekologicznej stacji rowerowej

W ramach działań edukacyjnych festiwalu odbyła się również telewizyjna emisja spotów informacyjno-promocyjnych Czyste Powietrze. Spoty były emitowane od 19 do 22 sierpnia w sąsiedztwie bloków promujących Festiwal w Uniejowie.

Zasięg atrakcji w Ekomiasteczku: 3 500 osób, zasięg wejść reporterskich: 44 936, zasięg emisji spotów kampanii Czyste Powietrze: 2 027 377

RAZEM: 2 072 313, łączna liczba odbiorców kampanii – 23 528 313 osób

3. Kampania Piątka za segregację, w tym takie działania jak m.in.: opracowanie i produkcja następujących materiałów na stronę internetową kampanii:

a) 8 artykułów, w tym:

>> artykuły skierowane do grupy docelowej przedsiębiorców (zakładka Dla przedsiębiorców):

☐ artykuł nr 1 – Jak przemysł spożywczy może przeciwdziałać marnotrawieniu żywności na etapie produkcji i w ramach innych elementów swojej działalności bezpośrednio od siebie zależnych.

☐ artykuł nr 2 – Branża spożywcza – przeciwdziałanie marnowaniu żywności na etapie konsumpcji.

☐ artykuł nr 3 – System EMAS.

☐ artykuł nr 4 – ROP na istotnych dla polskiego przedsiębiorcy rynkach eksportowych.

☐ artykuł nr 5 – Rozszerzona odpowiedzialności producenta.

☐ artykuł nr 6 – ROP w znowelizowanych dyrektywach (2018 r.).

>> artykuły skierowane do ogółu społeczeństwa:

☐ artykuł nr 7 i 7a – Gospodarka odpadami – zasady prawidłowego selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Odpowiedzialny konsument.

☐ artykuł nr 8 – Przeciwdziałanie marnowaniu żywności.

b) 8 infografik, w tym:

>> infografiki skierowane do grupy docelowej przedsiębiorców (zakładka Dla przedsiębiorców):-

☐ infografika nr 1 – Przemysł spożywczy – przeciwdziałanie marnowaniu żywności przez konsumentów.

☐ Infografika nr 2 – Przemysł spożywczy – przeciwdziałanie marnowaniu żywności na etapie produkcji.

☐ infografika nr 3 – ROP – wymagania z nowelizacji dyrektywy ws. odpadów z 2018 r.

☐ infografika nr 4 – ROP na istotnych rynkach eksportowych.

infografika nr 5 – Rozszerzona odpowiedzialności producenta.

>> infografiki skierowane do ogółu społeczeństwa:

☐ infografika nr 6 – Ślad środowiskowy

☐ infografika nr 7 – Gospodarka odpadami – zasady selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

☐ infografika nr 8 – Odpowiedzialny konsument.

c) 7 wideoinfografik, w tym:

>> wideoinfografiki skierowane do grupy docelowej przedsiębiorców (zakładka Dla przedsiębiorców):

- ☐ wideoinfografika nr 1 – ROP – obowiązki producentów.
- ☐ wideoinfografika nr 2 – ROP – zrównoważony rozwój.

>> wideoinfografiki skierowane do ogółu społeczeństwa:

- ☐ wideoinfografika nr 3 – Digitalizacja.
- ☐ wideoinfografika nr 4 – Ekonomia współdzielenia.

wideoinfografika nr 5 – Niemarnowanie żywności.

- ☐ wideoinfografika nr 6 – Ślad środowiskowy.
- ☐ wideoinfografika nr 7 – Gospodarka domowymi surowcami.

Liczba odbiorców kampanii (liczba efektywnych wejść na stronę: naszesmieci.pl): 512 925

Liczba odbiorców kampanii media społecznościowe MKiŚ (zasięgi): 38 479

4. Kampania informacyjno – edukacyjna Nasz klimat

5. Wielki test o energii

Emisja audycji telewizyjnej pt. Wielki Test o Energii o charakterze edukacyjnym poświęconej zagadnieniom z zakresu energii elektrycznej, odnawialnych źródeł energii, transformacji energetycznej.

Audycja trwała ok. 70 minut i została zrealizowana w formie transmisji na żywo ze studia TVP 1 w dniu 27 września br. o godz. 21:35.

Liczba programów: 1, liczba odbiorców audycji w TVP 1 - 1 816 931 osób, liczba odbiorców 10 zwiastunów w TVP 1 - 5 083 478.

Działania dodatkowe prowadzone przez TVP 1 za pośrednictwem strony internetowej <https://wielkitest.tvp.pl/56502320/wielki-test-o-energii> (działanie online): Prowadzenie strony internetowej Wielkiego Testu o Energii, w tym quizów przygotowujących do testu, testu on-line podczas audycji oraz publikacja materiałów filmowych przekazanych przez Ministerstwo, a także 3 materiałów filmowych z uczestnikami/gwiazdami audycji w dniu testu.

Liczba użytkowników online (strona internetowa, aplikacja), którzy wzięli udział w prowadzonym teście to: 14 597 osób. Liczba odbiorców: 6 915 006.

5. Magazyn rolniczy

Emisja audycji w paśmie „Magazyn Rolniczy” o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Audycja była skierowana do rolników/mieszkańców wsi, którzy mogą najsilniej potrzebować wiedzy na temat kwestii środowiskowych, w tym programów oferowanych przez resort klimatu i środowiska. W ramach współpracy wyemitowano audycje w 4 odcinkach.

6. Lokowanie treści edukacyjnych w serialach

Lokowanie w serialach telewizyjnych idei dotyczących promocji postaw prośrodowiskowych – budowaniu świadomości dotyczącej zachodzących zmian klimatycznych i narzędzi służących łagodzeniu ich skutków, a także sposobów przeciwdziałania przyspieszania zachodzących zmian klimatu. Łączna liczba odbiorców – 8 072 657.

7. Publikacja artykułów w Multimedialnym Raporcie Raporcie Klimatycznym TOGETAIR 2021

Przygotowanie i publikacja 5 artykułów na łamach Polskiego Multimedialnego Raportu Klimatycznego TOGETAIR 2021, a także 5 postów w social mediach TOGETAIR (Facebook) z linkowaniem do Artykułu opublikowanego w Raporcie. Wyróżnienie przedstawicieli Ministerstwa Klimatu i Środowiska w Radzie Ekspertckiej Raportu - publikacja informacji o przedstawicielach Ministerstwa Klimatu i Środowiska wraz ze zdjęciem na stronie internetowej Raportu – zakładka „Rada Ekspertcka”. Liczba odbiorców – 66 850

8. Miasto z klimatem

Celem konkursu była promocja oraz upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych, zielonych rozwiązań miejskich, służących poprawie jakości życia mieszkańców poprzez ochronę klimatu lub zwiększenie odporności miast na skutki zmian klimatu. Podstawowym kryterium oceny zgłoszonych inicjatyw były uzyskane efekty ekologiczne oraz społeczne przeprowadzonych inwestycji.

Konkurs organizowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska „Miasto z Klimatem – najlepszy zrealizowany projekt”, został ogłoszony na stronie internetowej MKiŚ 10 września 2021 r. Nabór zgłoszeń konkursowych trwał do 28 września 2021 r. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 5 października 2021 r., a wręczenie nagród 13 października 2021 r. podczas uroczystej gali zorganizowanej w trakcie Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POLECO 2021 w Poznaniu.

Laureaci otrzymali statuetki Ministra Klimatu i Środowiska, a także dyplomy i symboliczne czekie wraz z nagrodą pieniężną przeznaczoną na kursy, szkolenia lub studia podyplomowe dla pracowników urzędów z zakresu tematyki zrównoważonego rozwoju miast, planowania przestrzennego, gospodarki odpadami i adaptacji do zmian klimatycznych. Łączna pula nagród wyniosła: 84 000,00 zł.

W ramach konkursu zrealizowano również „Podręcznik Dobrych Praktyk” – cyfrową publikację, prezentującą nagrodzone inwestycje. Treść została przygotowana na podstawie przesłanych zgłoszeń. „Podręcznik” został opublikowany na stronie konkursu oraz wysłany do laureatów wraz z linkami do filmów promocyjnych umieszczonych na Youtube.

Sam konkurs jest częścią szerszego pakietu działań resortu pod wspólną nazwą „Miasto z klimatem”. Liczba odbiorców: 1 093 519

9. Klimatyczny człowiek roku

Ministerstwo Klimatu i Środowiska z inicjatywy Młodzieżowej Rady Klimatycznej zorganizowało konkurs Klimatyczny Człowiek Roku, w celu wyróżnienia osób zaangażowanych w prospołeczne lub edukacyjne działania na rzecz ochrony klimatu, ograniczania skutków zmian klimatu oraz adaptacji do zmian klimatu.

W konkursie mogły wziąć udział osoby fizyczne w wieku 16-30 lat oraz zamieszkałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Kryteria oceny kandydatów dotyczyły dotychczasowego rozwoju aktywności osoby zgłaszanej z uwzględnieniem długości i skuteczności jej działalności, poziomu jej rozwoju w określonym czasie oraz dalszej perspektywy wzrostu jej kompetencji. Wybór laureatów trwał od 17.09.2021 do 26.10.2021.

W pierwszym etapie promocji uzyskano 8 191 kliknięć i 773 170 wyświetleń.

W drugim etapie promocji uzyskano 8136 kliknięć i 1 039 177 wyświetleń.

10. Konkurs Geologia

Konkurs został podzielony na dwie części: Nagroda „GEOLOGIA 2021” oraz konkurs fotograficzny „Geologia w obiektywie 2021”. W Konkursie „Geologia 2021” nagrodzony został dorobek naukowy w zakresie geologii wynikający z własnej, twórczej pracy naukowo-badawczej, wyróżniający się innowacyjnością, oryginalnością, a także biorący pod uwagę kwestie rzetelności i etyki w działaniach na rzecz geologii w Polsce. Z kolei konkurs „Geologia w Obiektywie” polegał na popularyzowaniu wiedzy geologicznej oraz zwrócenie uwagi na obecną sytuację geośrodowiskową w kraju poprzez materiały filmowe i fotograficzne.

Wydarzenie podsumowujące obie części konkursu odbyło się 10.12.2021 r. w siedzibie Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Laureaci Nagrody „GEOLOGIA 2021” otrzymali symboliczne czeki, statuetki wykonane z labradorytu, dyplomy i kwiaty, natomiast laureaci Geologii w obiektywie 2021 otrzymali karty podarunkowe do sklepu fotograficznego, dyplomy i kwiaty. Ponadto, każdy z laureatów otrzymał kalendarz, zawierający zdjęcia wyróżnione w konkursie Geologia w obiektywie 2021.

11. Produkt w obiegu

W 2021 roku zorganizowana została V edycja konkursu Produkt w Obiegu. Konkurs był skierowany do producentów, startupów, projektantów oraz dystrybutorów. Celem konkursu było promowanie i upowszechnianie idei Gospodarki Obiegu Zamkniętego, w szczególności osiągnięć w dziedzinie ekologicznego, zrównoważonego projektowania oraz zastosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie ponownego włączenia produktu do obiegu. Informacja o konkursie zamieszczona była m.in. na stronie internetowej Ministerstwa, na stronie Edukacja Ekologiczna MKiŚ, na stronie Targów POLECO. Konkurs promowano także w mediach społecznościowych, przez banery reklamowe w Internecie, newslettery wysyłane do potencjalnych zainteresowanych, telemarketing. W ramach realizacji konkursu wyłoniono 3 laureatów i 2 wyróżnienia. Projekty zakwalifikowane do drugiego etapu zostały zaprezentowane podczas targów Ochrony Środowiska POLECO w dniach 13-15 października 2021 r. oraz za pomocą fotogalerii na stronie www.poleco.pl oraz <https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna>. Łączna liczba odbiorców – 3 223 252

W ramach „Organizacja imprez, targów” zrealizowano 126 wydarzeń edukacyjnych. Szczegółowy opis poszczególnych wydarzeń znajduje się poniżej.

11. Stoisko edukacyjne podczas Earth festiwal Uniejów

Ministerstwo Klimatu i Środowiska w dniach 21-22 sierpnia wzięło udział w Earth Festival w Uniejowie na zaproszenie Stowarzyszenia Program Czysta Polska w ramach wspólnych działań informacyjno-edukacyjnych Programu Czyste Powietrze wynikających z porozumienia trójstronnego pomiędzy Ministerstwem, SPCP oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki.

MKiŚ razem z NFOŚiGW miało wspólne stoisko w Ekomiasteczku, w ramach którego odbywały się spotkania z ekspertami z zakresu czystego powietrza, energetyki oraz energii jądrowej, warsztaty dla dzieci Szkolenie na Małego Inspektora Ochrony Radiologicznej (poszukiwanie źródeł promieniowania z licznikiem Geigera-Mullera, przeprowadzono eksperymenty badające jakość powietrza oraz można było skorzystać z ładowarki solarnej dla telefonów komórkowych i ekologicznej stacji rowerowej.

W ramach festiwalu odbyło się również wiele wejść reporterskich w telewizji Polsat przedstawicieli MKiŚ oraz jednostek podległych i nadzorowanych a także innych instytucji. Zasięg atrakcji w Ekomiasteczku: 3500 osób.

12. Akademia rynku energii

W ramach działania zrealizowane webinaria pn. Akademia rynku energii (ARE) skierowane przede wszystkim do starszej młodzieży (uczniów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych) i dorosłych użytkowników Internetu oraz jednostek samorządu terytorialnego. Udział w webinarium, w roli prelegentów wzięli zaproszeni goście z departamentów merytorycznych resortu klimatu i środowiska oraz m.in. jednostek Skarbu Państwa, wyższych szkół, instytutów badawczo-naukowych itp.

ARE - to cykl ok. 20-30 min. publikowanych w mediach społecznościowych webinarium poruszających zagadnienia związane z polityką energetyczną, prawem konsumenta na rynku energii, OZE i elektromobilnością. Akademię Rynku Energii tworzyli eksperci, którzy podpowiadali jak zadbać o klimat, a przy okazji o domowy budżet.

Tematyka poruszana w ramach akademii:

- Czym jest polityka energetyczna kraju?
- Skąd się bierze prąd elektryczny w gniazdku?
- Skąd się bierze gaz w kuchence? O sieciach gazowych.
- Konsument na rynku energii i jego prawa.
- Odnawialne źródła energii prężą muskuły. Czy wkrótce wiatr i słońce będą nam się kojarzyć głównie

z produkcją prądu?

- Energetyka obywatelska. Czy każdy z nas może być małą elektrownią?
- Jak działa energetyka jądrowa?
- Ciepłownictwo przyszłości. Jakie będzie w obliczu zielonej transformacji?
- Elektromobilność. Czy XIX-wieczna idea będzie przełomem XXI wieku?
- Wodór - paliwo przyszłości?

Liczba odbiorców – 65 037.

13. EKOatleci Parki Narodowe – cykl zajęć edukacyjno-sportowych w Parkach Narodowych

Ministerstwo Klimatu i Środowiska we współpracy z Polskim Związkiem Lekkiej Atletyki oraz Parkami Narodowymi zrealizowało projekt pod nazwą "EKOatleci Parki Narodowe", który promował aktywne spędzanie czasu uczniów, nauczycieli i rodzin na terenach parków. W ramach projektu, dzieci wraz z nauczycielami i rodzicami miały okazję uczestniczyć w cyklu zajęć sportowych na terenie 23 Parków Narodowych, prowadzonych przez licencjonowanych trenerów zrzeszonych w Polskim Związku Lekkiej Atletyki. Zajęcia były uzupełnione o część edukacyjną prowadzoną przez edukatorów Parków Narodowych. Celem tych zajęć było zwiększenie świadomości ekologicznej uczestników, np. o wpływie zachodzących zmian klimatu na rodzime ekosystemy przyrodnicze, a także o roli indywidualnych działań na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Projekt zachęcał do aktywnego spędzania czasu na łonie natury, na świeżym powietrzu, łącząc ruch z edukacją ekologiczną. Łącznie zrealizowano 115 zajęć w terminie od 1 września do 31 października br. (23 Parki Narodowe x 5 zajęć). Dodatkowo, w ramach projektu wykonano i opublikowano 23 filmy relacjonujące wybrane 1 zajęcia z każdego parku. Filmy można

potraktować jak swego rodzaju instruktarz do samodzielnego przeprowadzenia zajęć z zakresu edukacji środowiskowej i sportowej.

Liczba dotarcia zrealizowana przez PZLA – 37 196 (w tym 1697 uczestników zajęć), liczba odbiorców działań MKiŚ promujących projekt w mediach społecznościowych – 20 058.

14. Konferencja nt. jakości powietrza w Polsce

Ministerstwo Klimatu i Środowiska w dniu 15 września 2021 r. zorganizowało razem ze Stowarzyszenia Program Czysta Polska konferencję popularno-naukową „Aktualny stan jakości powietrza w Polsce – sukces czy nadal wyzwanie” w ramach wspólnych działań informacyjno-edukacyjnych Programu Czyste Powietrze. Konferencja odbyła się w studio sportowym Telewizji Polsat w formie hybrydowej – prelegenci w studio byli na żywo streamowani w mediach społecznościowych MKiŚ (link do zapisanego streamu: https://fb.watch/8dxq8nk_gX/).

Tematyka konferencji obejmowała zagadnienia związane m.in. z diagnozą stanu powietrza i pomiarami poziomu zanieczyszczeń, prowadzonymi działaniami na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń powietrza na stan zdrowia i życia ludzi, obowiązkami, jakie ciążyą na każdym z nas w tym zakresie. Łączny zasięg konferencji: 323 484.

15. Ekosfera

Tradycyjnie podczas Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POLECO Ministerstwo Klimatu i Środowiska organizuje Ekosferę, czyli przestrzeń eksperckich debat, będących kontrybucją merytoryczną do Targów. Z powodu sytuacji pandemicznej w 2021 roku Ekosfera, odbyła się formule hybrydowej - stacjonarnie można było uczestniczyć w niej w Poznań Congress Center na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich, oraz on-line na Facebooku lub na stronie internetowej wydarzenia www.poleco.pl

Konferencja EkoSfera była okazją do dyskusji o postępujących zmianach klimatu oraz wynikającej z nich konieczności transformacji energetycznej w Polsce. W ramach spotkania odbyły się cztery sesje tematyczne dotyczące wyzwań związanych z transformacją, adaptacją miast do zmian klimatu, gospodarowaniem zasobami wodnymi oraz ekoprojektowaniem.

Zrealizowano również liczne działania promocyjne:

- Utworzono podstronę EkoSfera na stronie internetowej targów POLECO - zasięg: 11 630
- Promocja konferencji odbyła się w mediach społecznościowych - zasięg: 27 134
- Ustawiono płatną kampanię promującą konferencję EkoSfera - zasięg: 17 602
- Utworzono sponsorowany post na fanpage targów POLECO - zasięg: 40 095
- Konferencja była crosspostowana w mediach społecznościowych - zasięg: 2 200
- W ramach promocji wysyłane były informacje prasowe - zasięg: 846 166
- Wysyłka newsletterów - zasięg: 569 382
- Kampania Google Ads - zasięg: 1 140 837
- Relacja z targów POLECO w programie Wstaje Dzień w TVP INFO - zasięg: 128 756

Łączna liczba odbiorców – 2 783 802

15. Publikacja pt. Przeciwdziałanie suszy. Retencja wody w systemie zarządzania kryzysowego Polski

Publikacja poruszająca tematykę z zakresu retencji wody (zdolność do gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych) oraz systemu zarządzania kryzysowego jako elementu tożsamesego z przeciwdziałaniem powodzi, ochroną środowiska, rolnictwa w zakresie ograniczania zjawiska suszy, wydana w wersji limitowanej dla MKiŚ. Liczba odbiorców (stan na 10 grudnia 2021 r.) – 111.

16. Publikacja pt. Poradnik młodych ratowników Ziemi – 163 szt. (zakup zrealizowany w listopadzie br.)

Książka w formie picturebooka dotyczy całego kompleksu zagadnień związanych z biologią, ekologią, ochroną środowiska, zmianami klimatycznymi i wpływem człowieka na biosferę. Ideą książki jest ukazanie w przystępny sposób tego, co już wiemy o funkcjonowaniu życia i tego, czego dowiedzieliśmy się o pozytywnym i negatywnym aspekcie obecności naszego gatunku na Ziemi. Grupa docelowa to dzieci i młodzież w wieku 8-14 lat.

Wewnątrz znajduje się również wklejka ze słowem wstępu MKiŚ oraz logotyp MKiŚ oraz NFOŚiGW.

Liczba odbiorców– 37, łączna liczba zakupionych publikacji (pkt 1 i 2) – 163, łączna liczba odbiorców – 148.

12. Działania EMAS w obszarze ochrony środowiska i klimatu oraz kształtowania i korzystania ze środowiska

Jak zaznaczono wcześniej, Polityka środowiskowa MKiŚ jest w dużej mierze realizowana nie tylko poprzez prowadzenie działań edukacyjnych, ale również poprzez ustanawianie wymagań prawnych w obszarze ochrony, kształtowania i korzystania ze środowiska, które dotyczą całego kraju. Należy jednak zauważyć, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest tylko jednym z ogniw pośrednich w kształtowaniu wymagań prawnych oraz postaw prośrodowiskowych w społeczeństwie. Zanim nowe wymagania prawne lub ich zmiana zostaną wdrożone, trwa proces legislacyjny, prawo stanowi Sejm RP. Oznacza to, że ostateczna postać przepisów uchwalonych przez Sejm, podpisanych przez Prezydenta RP, może różnić się od wersji proponowanej przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Zadaniem Ministra Klimatu i Środowiska jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Państwa, dlatego też realizowana jest polityka zrównoważonego rozwoju z zachowaniem ojczystych zasobów przyrodniczych i polskiego krajobrazu. Minister odpowiada także za racjonalną gospodarkę leśną i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych. Dlatego też na bieżąco Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmuje się realizacji długo- i krótkofalowych działań legislacyjnych, umożliwiających właściwą ochronę i optymalne korzystanie ze wszystkich elementów środowiska.

W odniesieniu do obszarów ujętych jako strategiczne z punktu widzenia deklaracji ujętych w naszej Polityce, pracownicy Ministerstwa Klimatu i Środowiska podejmują szereg inicjatyw, które mają na celu zapewnienie zrównoważonego korzystania ze środowiska. Przykładów takich działań jest wiele, a najważniejsze z nich dotyczą m.in.: prowadzenia polityki w zakresie zmian klimatu, czy licznych działań na rzecz poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska, wspierania roli sektora publicznego w przechodzeniu na gospodarkę o obiegu zamkniętym zgodne z obecnymi wyzwaniami środowiskowymi, czy walki z nielegalnym handlem gatunkami zwierząt zagrożonych wyginieciem.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest instytucją szanującą dorobek pokoleń Polaków w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego, propaguje wiedzę w zakresie jego zachowania i rozwoju.

Znaczące aspekty środowiskowe są identyfikowane dzięki prowadzonej w sposób zgodny z określonymi procedurami analizie bezpośredniego i pośredniego wpływu instytucji na środowisko.

Na co dzień staramy się stosować i zachęcać innych do wprowadzania „dobrych praktyk środowiskowych”. Poniżej przykłady:

- Stosowanie artykułów promocyjnych oraz opakowań wykonanych z materiałów ekologicznych i biodegradowalnych.
- Rezygnacja z gadżetów dedykowanych tylko danemu wydarzeniu, które potem trudniej jest rozdysponować.
- Zamawianie produktów w opakowaniach zbiorczych i ograniczanie do minimum produktów pakowanych pojedynczo.
- Stosowanie produktów wielokrotnego użytku lub z materiałów biodegradowalnych.
- Wyeliminowanie stosowania plastikowych produktów.
- Ograniczanie do minimum używania materiałów takich jak ulotki promocyjne, plakaty, informatory – w formie papierowej.
- Zamieszczanie informacji na tablicach kredowych lub sucho ściernalnych.
- Promowanie wydarzeń za pomocą stron internetowych, mediów społecznościowych, TV, czy radia.

- Zapewnienie podczas wydarzeń odpowiedniej ilości oznakowanych pojemników na odpady, zgodnie z obowiązującym system selektywnego zbierania odpadów oraz zorganizowanie zgodnego z obowiązującymi przepisami odbioru odpadów
- W przypadku konkursów, czy loterii, zamiast tradycyjnych nagród w formie gadżetów, czy przedmiotów, proponuje się wykorzystywanie innych form niematerialnych, jak np.:
- Nagrody w postaci elektronicznych biletów wstępu na różnego rodzaju wydarzenia, przedmioty pochodzące z recyklingu, przedmioty wielokrotnego użytku lub przedmioty używane, ale niezniszczone, sadzonki drzew, krzewów, roślin oczyszczających powietrze, zestawy ziół czy przypraw, przetwory sezonowe, miody itp.
- Oferowanie w ramach cateringu posiłków zrobionych z lokalnych i sezonowych produktów oraz włączenie do oferty menu dużej ilości posiłków wegetariańskich i wegańskich.
- Jeśli przepisy dotyczące bezpieczeństwa na to pozwalają to należy podawać lub sprzedawać napoje w butelkach szklanych (zwrotnych).
- Ewentualne zapewnienie fontann wody pitnej.
- W przypadkach spotkań np. z udziałem dzieci, stosowanie wyłącznie naczyń jednorazowych biodegradowalnych lub wytworzonych z papieru ekologicznego i nadających się do ponownego recyklingu.
- Sprowadzenie do minimum ilości niezbędnego jedzenia/posiłków.
- Dekorowanie pomieszczeń z wykorzystaniem materiałów wielokrotnego użytku.
- Realizacja wszystkich dostaw poza godzinami szczytu oraz przy użyciu w jak największym stopniu pojazdów elektrycznych i hybrydowych.
- Zachęcanie uczestników i osób pracujących przy wydarzeniu, do korzystania ze zbiorowego transportu czy przyjazdu rowerem lub hulajnogą oraz zapewnienie informacji o takiej możliwości.
- Odpowiedni wybór lokalizacji wydarzenia.
- Jeśli to możliwe zrekompensowanie środowisku emisji związanych z organizacją i przeprowadzeniem wydarzenia poprzez np. zalesienie.
- Ograniczenie zanieczyszczenia hałasem i światłem.
- Stosowanie w zamówieniach publicznych klauzul środowiskowych (zielonych zamówień).
- To tylko wycinek szerokiego spektrum naszych działań związanych ze statutową działalnością ministerstwa.
- Papier ekologiczny (w 100% pochodzący z recyklingu).
- Centralny wydruk, druk dwustronny.
- Elektroniczny obieg dokumentów.
- Energooszczędne oświetlenie.
- Wynajem samochodów elektrycznych.
- Umowy z wykonawcami (zapoznanie się i zastosowanie Polityki Środowiskowej, zobowiązania do zagospodarowania odpadów).
- Wymagania dotyczące certyfikatów i standardów (wymogi energetyczne).
- Procedury zamówień publicznych.

13. Kontakt w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

Przedstawicielem Ministerstwa Klimatu i Środowiska w sprawach systemu zarządzania środowiskowego jest:

dr inż. Agnieszka Tomaszewska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
tel.: +48 22 36 92 498

e-mail: agnieszka.tomaszewska@mos.gov.pl

Uwaga:

W celu zadośćuczynienia zasadzie ograniczania zużycia zasobów, niniejsza Deklaracja środowiskowa jest dostępna na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska – <https://www.gov.pl/web/klimat> (zakładka <https://www.gov.pl/web/klimat/emas-w-ministerstwie>).

dr inż. Agnieszka Tomaszewska
Pełnomocnik
ds. Zarządzania Środowiskowego
w Ministerstwie Klimatu i Środowiska

14. Ważność Deklaracji środowiskowej

OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO W SPRAWIE CZYNNOŚCI WERYFIKACYJNYCH I WALIDACYJNYCH

Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej reprezentowane przez Dyrektora Joannę Jasińską (nazwisko), o numerze rejestracji weryfikatora środowiskowego EMAS PL-V-0002 akredytowany(-a) lub licencjonowany(-a) w odniesieniu do zakresu 84.1 (kod NACE) oświadcza, że przeprowadził(-a) weryfikację, czy obiekt(-y) lub cała organizacja, o których mowa w deklaracji środowiskowej/zaktualizowanej deklaracji środowiskowej(*) organizacji Ministerstwo Klimatu i Środowiska (nazwa) o numerze rejestracji (jeśli jest dostępny) PL.2.14-003-30 spełnia wszystkie wymagania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Podpisując niniejszą deklarację oświadczam, że:

- weryfikacja i walidacja zostały przeprowadzone w pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1221/2009,
- wyniki weryfikacji i walidacji potwierdzają, że nie ma dowodów na brak zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi dotyczącymi środowiska,
- dane i informacje zawarte w deklaracji środowiskowej/zaktualizowanej deklaracji środowiskowej(*) organizacji/obiektu(*) dają rzetelny, wiarygodny i prawdziwy obraz całej działalności organizacji/obiektu (*) w zakresie podanym w deklaracji środowiskowej.

Niniejszy dokument nie jest równoważny z rejestracją w EMAS. Rejestracja w EMAS może być dokonana wyłącznie przez organ właściwy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1221/2009. Niniejszego dokumentu nie należy wykorzystywać jako oddzielnej informacji udostępnianej do wiadomości publicznej.

Sporządzono w Warszawie dnia 04.04.2022 r.

DYREKTOR
Centrum Certyfikacji Jakości
Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki
i Zarządzania WAT

dr inż. Joanna JASIŃSKA

15. Spis rysunków

RYSUNEK 1. OBRYŚ I POŁOŻENIE MINISTERSTWA KLIMATU I ŚRODOWISKA NA MAPIE - LOKALIZACJA PRZY ULICY WAWELSKIEJ 52/54, 00-922 WARSZAWA.....	6
RYSUNEK 2. HIERARCHIA DOKUMENTACJI SYSTEMU EKOZARZĄDZANIA I AUDYTU EMAS W MKiŚ...11	

16. Spis tabel

TABELA 1. ZATRUDNIENIE W MINISTERSTWIE KLIMATU I ŚRODOWISKA NA PRZESTRZENI LAT 2018 2021	6
TABELA 2. CELE ŚRODOWISKOWE MKiŚ NA OKRES 2020-21 R.	17
TABELA 3. ZUŻYCIE ENERGII PRZEZ MKiŚ W LATACH 2018-2021	22
TABELA 4. EMISJA CO ₂ W LATACH 2018-2021	22
TABELA 5. ZUŻYCIE PALIWA PRZEZ SAMOCHODY OSOBOWE MKiŚ W LATACH 2018-2021	24
TABELA 6. ZUŻYCIE WODY WODOCIĄGOWEJ I OLIGOCENSKIEJ W LATACH 2018-2021	25
TABELA 7. ODPADY WYTWORZONE W LATACH 2018 I 2021	27
TABELA 8. ODPADY W PRZELICZENIU NA 1 PRACOWNIKA W LATACH 2018 I 2021	28
TABELA 9. ZAPLECZE TECHNICZNE I MATERIAŁY ROBOCZE W LATACH 2018-2021	29
TABELA 10. CERTYFIKATY POTWIERDZAJĄCE NASADZENIA DRZEW	29